Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײנט 10 זײטען

NAJER FOLKSBLAT פרײז 15 גראשען

נײער פאלקסבלאט

№ 57 | Łódź, Poniedziałek 7 marca 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ"ט אדר א' תרצ"ב | № 57

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אקציע צוריקצונעהמען מאנדזשוריע
פיהרט איצט די כינעזישע רעגירונג

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.) די אויסזיכטען ווע־גען אנהויבען כינעזיש־יאפאנישע אונטערהאנדלונגען וועגען א פארמעלען וואפענשטילשטאנד זענען מינ־מאלע, די כינעזער ווילען נישט אײנגעהען אויף די שארפע בעדינגונגען פון די יאפאנער. די כינעזער ווילען נישט אײנגעהען אויף קײן דעמיליטאריזירטע סטרעפע, די קאמפען קומען ווײטער פאר.

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.) הינטער נאנטאנג אויף מערב פון שאנכאי האבען זיך הײנט אנגעהויבען געוואלדיגע קאמפען.

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.) די כינעזישע אגענ־טור „זאמין" מעלדעט אז די רעגירונג האט בעשלא־סען צו ארגאניזירען א שטראף־עקספעדיציע קײן מאנדזשוריען. אין פעקין זאל ארגאניזירט ווערען אן ארמעע פון 200 טויזענד מאן כדי ארויסצוטרײבען די יאפאנער.

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.) די יאפאנישע רעגי־רונג האט בעפוילען איהר אמבאסאדאר אין מאס־קווע, ער זאל מיטטײלען דער סאוויעטישער רעגי־רונג אז יאפאן האט נישט בדעה צו פיהרען מלחמה מיט סאוויעט־רוסלאנד.

מאסקווע, 6. (ספ. טעל.) „יונײטעד פרעס" ברענגט א ידיעה פון מאסקווע, אז נאכ'ן שארפען טאן, אין וועלכען ס'איז בעשטאנען אהויסגעטרעטען דער אפיציעלער סאוויעטישער ארגאן „איזוועסטיא" געגען יאפאן, האט זיך איצט אנגעהויבען א שארפע קאמפאניע פון דער גאנצער סאוויעטישער פרעסע.

„פראוודא" האט בעכטען אפגעדרוקט א שאר־פען ארטיקעל געגען יאפאן, צוליב די שארפע ארויס־טריטען פון דער גאנצער סאוויעטישער פרעסע וואקסט די אונרוהיגקייט און מען האלט, אז ס'איז נישט ווייט פון א סאוויעטיש־יאפאנישער מלחמה.

די הײנטיגע זיצונג פון סײם
ווערט ערווארט מיט שפאנונג

ווארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). מיט גרויס שפאנונג ווערט ערווארט די הײנטיגע זיצונג פון סײם. צוליב דעם וואס די רעגירונג טראגט אריין דעם פראיעקט וועגען פול־מאכטען פאר'ן מלוכה־פרעזידענט רעכענט מען, אז עס וועלען צוריקגעצויגען ווערען אלע געזעץ־פראי־עקטען וועלכע שטעהען אויף דער טאג־אָרדנונג פון דער הײנטיגער זיצונג, ווײל די רעגירונג וועט די געזעצען קענען אײנפיהרען דורך דעקרעטען.

2000 וואהל־מיטינגען אין בערלין

בערלין 6. (ספ. טעל.) ווי בעקאנט קומען פאר דעם נאהענטסטען זונטאג די וואהלען פון א דײטשען מלוכה־פרעזידענט. די וואהל־אקציע איז צוליב דעם שוין אין פולען גאנג. הײנט זענען אין בערלין פארגעקומען 1500 וואהל־מיטינגען אין לא־קאלען און 500 מיטינגען אונטער'ן פרײען הימעל.

רײזע פון עגיפטישען קעניג איז ארץ־ישראל
נישט געטראגען קײן פאליטישען כאראקטער

קאירא, 6. (יט"א טעלעגראפיש). די עגיפ־טישע פרעסע לײקענט אפ די קלאנגען אז די רײזע פון עגיפטישען קעניג קײן ארץ־ישראל זאל האבען געטראגען א פאליטישען כאראקטער.

פראפ. אײנשטײן פערלאזט אמעריקא
פאהרט צוריק קײן אײראפע

ניו־יארק, 6. (יט"א טעלעגראפיש). פראפע־סאר אײנשטײן איז צוריק אפגעפאהרען קײן אײ־ראפע.

צוליב'ן טויט פון אונזער געעהרטען און געליבטען אנקעל
משה גרשון
גיטלין
דריקען מיר אויס דער אין טרויער פערבליבענער פאמיליע אונזער טיפ־סטען מיטגעפיהל.
לײבל און נחום הערל
1529

פקידי הלשכה של הקהלה העברית בלודז
מביעים את השתתפותם בצערו העמק של
סגן נשיא שלטון הקהלה
מר ל. ה. ברגר נ"י
במות עליו אחותו מרת
רבקה לאה נ"ע

הקהלה העברית בלודז
מביעה בזה תנחומים לר'
אלעזר הינך ברגר נ"י
סגן נשיא שלטון הקהלה,
לאסון הגדול אשר מרהו בהלקח מאתו אחותו העדינה מרת
רבקה לאה נ. ע.
בתוך שאר אבלי ציון וירושלים תמצא נחומים בצרה.
1510

לײענט איבער און בעהאלט!
אויב דו ווילסט גליקליך זײן, אויב דו שטרעבסט נאך א גוטער צוקונפט וואס דארף זײן דער ציל פון דײן לעבען און אויב דו קאנסט דיך נישט דעצידירען אין דײנע אבזיכטען – טא קום און איבערצײג זיך צום
אײנציג בעריהמטען כיראמאנט ט. נעלקין
א דאנק זײן אונגעהויערן וויסען 30 יעהריגער פראקטיק לײענט ער ארויס פון דײן האנד אדער געזיכט די פערגאנגענהײט, געגענווארט און צוקונפט. ער רופט אן די נעמען פון דײנע שונאים און פרײנד. קאנסט געניי אינפארמירט ווערען וועגען אלץ, וואס דיך אינטערעסירט. ער גיט דיר די בעסטע עצות וועגען אלץ, וואס קאן דיר נוצען ברענגען. גיט די בעסטע כאראקטעריסטיק פון פאטאגראפיעס. ווען דו וועסט הע־רען ווי אזוי דער בעריהמטער כיראמאנט ט. נעלקין וועט דיר גלײך פאראויסזאגען, וואסערע צוקונפט דיך ערווארט און וואס דו לעבסט איצט דורך – וועסטו ערשטוינט ווערען. ∴ קום און איבערצײג זיך!
דער פרײז איז א קלײנער. פאר ארבײטסלאזע גרויסער ראבאט.
געקומען אויף א קורצע צײט קײן לאדז.
פאמארסקא 14, וואהנ. 5–4, פראנט 2־טען שטאק.
1512

מזל־טוב.
מײן הערצליכען מזל־טוב ווינש איך דער פערוואלטונג פון פעראײן
מחזיקי חולים קילינסקי 120
(שײבלערס ראיאן) צו זײער גרויסען ערפאלג דערגרײכונג צו בעקומען א אײגענעם לאקאל פאר'ן פעראײן מחזיקי חולים אלס מתנה. גלײכצײטיג ווינש איך דעם ה' שמואל הובעל און פרוי פאר זײער מתנה לטובת מחזיקי חולים אריכת ימים ושנים
5117
מיט אכטונג
יוסף פרײמאן

ביכער
א הײם
אויסצולײענען!
פוילישע און יודישע בי־כער גיב איך א הײם אויסצולײענען צו די ביליגסטע פרײזן אויף חודש און שטיק. איהר קריגט אויך צו קויפען ביליג דאזמארסקע ביכער. טעאטער־פיעסען און לידער, צו בעקומען בײם צײטונג־פערקויפער וועלניאוש
אלטע־שטאט 1.

רעשטען
פון ביליגער, טאמאשאווער
שטאפען
אויף אנציגער און פאלטענס
מיט 30% ביליגער
ווי אויך אנד. שטאפען און רעשטען
צו בעקומען בײ
SZCZĘSLIWY
נאוואמיעסקא 5, פראנט, II שטאק

שאוקאט אלי ווארענט די יודען

זיי זארגען זיך אפזאגען פון ארץ-ישראל

באמביי, (יט״א) שאוקאט אלי דער לידער פון די אינדישע מוסולמענער, האט ערטיילט אן אינטערוויו דעם יט״א פארשטעהער וועלכען ער האט ערקלערט צוו. אגד., אז צווישען איהם און דעם ירו־שלימער מופטי זענען בעת דער מוזולמענישער קאנ־פערענץ ענטשטאנען חילוקי־דעות, צוליב דעם, וואס דער מופטי האט פאר זיך געפאדערט צופיל מאכט און געוואלט פון דער גאנצער בעוועגונג מאכען א משפחה־זאך, איצט זענען שוין צווישען זיי קיין חילוקי־דעות נישטא, אגב, זענען זיי ביידע געווען איינשטימיג אין דער פראגע פון ציוניזם.

שאוקאט אלי ערקלערט, אז ער האט בדעה אין יוני ווידער צו בעזוכען א״י, אין אקטאבער קלייבט ער זיך צו פאהרען קיין אמעריקא און טרעפען זיך מיט די יודען דארט, „וואו זיי זענען מעכטיג".

איך בין א פריינד פון די יודען, זאגט שאו־קאט אלי. זיי ליידען פונקט אזוי ווי איך לייד. איך האב מיך בעגעגענט מיט דר. ווייצמאן, ה' סאקאלאוו, קאלאנעל קיש, דר. איהער און די אנדערע וועלט־פיה־רער פון ציוניזם. איך האלט, אז זיי געבען זיך אליין אפ א חשבון, דאס אין דער ווייטער צייט־פער־ספעקטיוו טוען זיי נישט קיין טובה דעם וועלט־יודענ־טום, עס פעדריסט מיר, וואס איך מוז עס זאגען, איך וויל אבער, אז די יודישע וועלט זאל וויסען, אז געוויסע ציוניסטען ווילען נישט בלויז א היים אין א״י באר חלומען וועגען גרינדען דארט א יודישע מלוכה, און אט מחמת דעם איז די בריטישע עפענט־ליכע מיינונג אזוי פעביטערט געגען דער ציוניס־טישער בעוועגונג און בעטראכט זי אלס סכנה פאר דער אימפעריע, מיר, מוזולמענער וועלען קעמפען ביז'ן ביטערען טויט אריין או וועלען נישט ערלויבען, אז א יוד אדער נישט־יוד זאל ווייטער פיהרען דעם דאזיגען פלאן. יעדעס פיצעל הייליגע מוזולמע־נישע ערד איז טייער דעם מוזולמענישען הארץ. היינט־צו־טאג זענען מיר שפל, מיר זענען שוואך, מיר זענען נישט ארגאניזירט, אבער לאזט מיר אייך זאגען ווי א ברודער, וואס מיינט אייער טובה און די זאך פון שלום, און רעדט נישט קיין געקינסטעל־טען לשון, נאר קלארע, אפענע דבורים: איך ווארען אייך, אום גאטעס ווילען גיט אויף אייער קאלאניזא־ציע־פלאן, דעם דאזיגען פלאן פון קאלאניזאציע אויפ'ן יסוד פון אונבעגרעניצטער אימיגראציע מיט דער הילף פון א מאנדאטאר־מאכט. א געוויסען טאג קען קומען א גרויס אומגליק, וואס וועט נישט זיין קיין טובה פאר יודען אדער מוזולמענער אדער פאר דער יודיש־מוזולמענישער פערשטענדיגונג.

אויף דער פראגע, צי די יודישע קאלאניזאציע אין א״י איז נישט פונקט אזוי אויך א טובה פאר די אראבער, האט שאוקאט אלי געענטפערט: ביין, די אראבער האט זיך געלעבט בעסער, איידער עס האט זיך אנגעהויבען די בריטישע יודישע אימיגראציע. יו־דישע ארבייטער ווערען בעשעפטיגט ביי יודישע אונטערנעהמער און די אראבער בעקומען נישט קיין ענטוויקלונגס־מעגליכקייט.

מיר וועלען קיינעם נישט ערלויבען נישט די ענגלענדער און נישט אימיצען אנדערש צו פערקא־פען א״י וואס איז הייליג פאר די אראבער אויב די יודען ווילען פריי פערלאזען און קומען קיין א״י, ווי מיט 1300 יאהר צוריק, וועלען זיי עס די מוזול־מענער גופא ערלויבען, אבער נישט מיט דער הילף פון א מאנדאט אין דעם צוזאג פון דער באלפור־דעקלאראציע. וועלכע די אראבישע וועלט אנערקענט נישט. ווער איז עס באלפור, אז ער זאל אוועקגעבען וועגען עס איז אונזער הייליג לאנד? אונז בינדט עס נישט. מיר האבען עס קיינמאל נישט אקצעפ־טירט.

מיט 2000 יאהר צוריק האט טיטוס געמאכט א תל פון יודען, חרוב געמאכט דעם בית־המקדש און זיי אויסגעשטעלט אויף די ערגסטע שוידערליכקיי־טען. די יודען האבען פערלאזען פאלעסטינע און זיך פערשפרייט איבער אייראפא. אפער די מוזולמענער זענען געבליבען. און זיי מיט זייערע ווייבער און קינדער וועלען ליבערשט מקריב זיין זייערע לעבענס איידער לאזען זיך צונעהמען א שפאן מוזולמענ־נישע ערד. לאמיך אייך זאגען, אז נישט גרויס־בריי־טאניע ,נישט אמעריקע, נישט קיין שום אייראפ־פעאישע מדינה וועט נישט געהען פאר אייך פיהר־רען א מלחמה. און אין פאלעסטינע גופא איז דא קרוב א מיליאן מוזולמענער ,און היגטער די א״י־מוזולמענער וועט שטעהען די גאנצע מוזולמענישע וועלט, וואס צעהלט 400 מיליאן מענשען אין סי־ריען, איראק, פערסיען, טערקיי, עגיפטען, סודאן און יאווא.

לינדבערג איז גרייט צו בעצאהלען

די סומע פון 50 טויזענד דאלאר, אז מ'זאל איהם צוריקברענגען דאס צוגערויבטע קינד

ניו-יארק 6 (ספ. טעל.) פון האפוויל מעלדעט מען, צוליב דעם וואס לינדבערג האט נעכטען פובליקירט, אז ער איז גרייט צו געבען די פערלאנגטע 50 טויזענד דאלאר אויסקויף־געלד ווען מען דאס קינד איצט נעפונען, נאכמעהר דערפאר וואס די פאליציי האט ערקלערט. אז די וואס ווילען אפברענגען דאס קינד וועט נישט דראהען קיין שום שטראף.

לינדבערגס נעכטיגע ערקלעהרונג ווענען זיין גרייטקייט צו געבען די 50 טויזענד דאלאר פארן צוריקברענגען דאס קינד וועט היינט ווידער־האלט ווערען דורך ראדיא אין ענגליש, פראנצוי־זיש, איטאליעניש, שפאניש, דייטש, פויליש און יודיש.

ניו-יארק, 6, (ספ. טעל.) לינדבערג האט בעקומען א צווייטען בריף, וועלכער איז גע־שריבען מיט דערזעלבער האנדשריפט וואס דער ערשטער, מ'דראהט איהם אין דעם דאזיגען בריף מיט ערמארדען, אויב ער וועט נישט תיכף איינ־צאהלען די 50 טויזענד דאלאר און וועט זיך בע־נוצען מיט דער הילף פון דעטעקטיוו און פאליצ־

רעוואלוציע אין פינלאנד פערשטארקט זיך

פאריז, 6 (ספ. טעל.) די פאריזער אויס־גאבע פון „טשיקאגא טריבון" ברענגט א ספעציעלע קארעספאנדענץ פון איהר העלסינגפארסער פאר־שטעהער. די קארעספאנדענץ איז, פדי אויסצומייד די צענזור, געשיקט געווארען מיט אנ'אעראפלאן קיין טאלין. דער קארעספאנדענט שרייבט, אז אוי־סער די הויפט־שטאט זענען די אויפשטענדיגע „לאפאוצעס" די הערשער פון גאנצען לאנד און געפינען זיך 30 ענגלישע מייל ווייט פון העל־סינגפארס.

העלסינגפארס 6 (ספ. טעל.) אין דער נאכט פון 4 אויפן 5 ד. ח. האט די רעגירונג בע־קומען בעאונרוהיגענדע אינפארמאציעס פון דער פראווינץ. די בעוועגונג פון די „לאפאוצעס" וועלכע מ'האט שוין געהאלטען באלד פאר ליק־ווידירט, איז ווידער אויפגעפלאכען אין איוויאס־קיל, די אויפשטענדיגע האבען פערנומען די פאסט, טעלעגראפען־אמט און די באהן סטאציע.

אויך פון אנדערע פונקטען מעלדעט מען וועגען דער פערשטארקונג פון אויפשטאנד.

דער פרעזידענט וויל מאכען ענדערונגען אין דער רעגירונג לטובת די „לאפאוצעס"

צוריקגעשטעלט דער אחדות פון א״י-יודנטום און געבראכט צו א הסכם פון אלע פארטייען

לעצטע זיצונג פון אספת הנבחרים

ירושלים, 6. (יט״א טעלעגראפיש). נאך א זיצונג וואס האט געדויערט א גאנצע נאכט איז ארום 6 פארטאג געשלאסען געווארען די סעסיע פון אסיפת הנבחרים. ס'איז צוריקגעשטעלט געווא־רען דער אחדות פון ארץ־ישראל יודענטום. און צו א הסכם פון אלע פארטייען. די רעוויזיאניסטען, וואס האבען זיך ביז איצט נישט בעטייליגט אין ועד הלאומי זענען איצט צוריק אריינגעטרעטען. פער טרעטען זענען איצט 23 פערזאן: 10 ארבייטער, 5 רעוויזיאניסטען, 2 אלגעמיינע ציוניסטען, 2 מזר־רחיסטען, 2 ספרדים, 1 תימנער און 1 פרוי.

ס'זענען אנגענומען געווארען א גאנצע רייה רעזאלוציעס ווי: א פראטעסט געגען לעגיסלאטי־ווען ראט. געגען אנ'אראבישע פעדעראציע. געגען איינטיילען ארץ־ישראל אין קאנטאנען א. אנד. די רעזאלוציעס זענען אונטערגעשריבען געווארען פון אלע גרופירונגען. ווי מ'פערזיכערט איז די סעסיע געווען א זעהר פרוכטבארע און וועט דערפיהרען צו א צוזאמענארבייט מיט די רעוויזיאניסטען.

יורישער ריכטער פון העכסטען געריכט אין אמעריקא

שוין איבערגענומען זיין אמט

ניו־יארק, 6. (יט״א טעלעגראפיש). בנימין קארדאזא דער ביי־נאמינירטער יודישער ריכטער פון העכסטען געריכט אין אמעריקע, האט שוין איבער־גענומען זיין אמט.

„וויזא-חודש" געעפענט אין ווארשא

ווארשא, 6. (יט״א טעלעפאניש). ס'האט זיך געעפענט דער „וויזא־חודש" ס'זענען אנגעקומען דעלעגאטקעס פון אויסלאנד: צווישען אנדערע ד דעלעגאטקע פון לאנדאן פרוי ד״ר קלעפפיש — זוגי דעלעוויטש.

דעם דייטשען קאנסולאט מאסקווע

דראהט נישט קיין שום געפאהר

בערלין, 6. (ספ. טעל.) פון מאסקווע מעלדעט מען, אז דער געזונד־צושטאנד פון דעם דייטשען קאנסול פאן־טווארדאווסקי אויף וועלכען דער יו־דישער סטודענט שטערן האט געמאכט אויסגעפיהרט אנ'אטענטאט איז א בעפרידיגענדער, וואהרשיינליך וועט ער שוין מארגען קענען פערלאזען דעם שפי־טאל. טווארדאווסקי האט אליין רעפערירט א בעריכט פון אטענטאט וועלכער איז איבערגעגעבען געווארען דער סאוויעטישער רעגירונג.

600-מיליאניגע הלואה פאר טשעכען

האט געגעבען די פראנצויזישע באנק

פאריז, 6. (ספ. טעל.) דער פארלאמענט האט היינט אנגענומען דעם געזעץ־פראיעקט וועגען גע־בען טשעכאסלאוואקיי א הלואה פון 600 מי־ליאן פראנק.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 7 מערץ 1932

11,45 פרעסע איבערזיכט. 11,58 צייט־סיגנאל, 12,10 מוזיק, 3,25 פ רלעזונג, 3 45 בערזע אויף קאמוניקאט פאר פישער און שיפער, 3,50 פארלעזונג, 4,10 גראמאפאן, 4,20 לעקציע פראנצויזיש, 4,40 גראמאפאן, 5,10 פארלעזונג, 5,35 מוזיק, 6,50 פערשידענעס, 7,15 קאמוני־קאט פון לאדזער האנדעלס־קאמער, 730 רעפער־טואר, 7,45 ראדיא פרעסע, 8 00 מוזיקאלישער פעליעטאן, 8,15 פע רעטקע „מיקארא", 9,40 פעליעטאן, 9,55 גראמאפאן, 10,10 קאמוניקאטע. 10,40 טאנץ־מוזיק.

אין צוזאמענהאנג מיט די פארשטעהענדע עקזאמענס פאר די מאטוריסטען הויבט זיך אן פאר זיי 15,25 דער ציקל פון לעקציעס: צוערשט אנ'אריינפיהר־לעקציע פון פראפ. מאשטשיצקי, דערנאך 15,50 א לעקציע וועגען ביאלאגיע.

17.10 פראפ. לוטשינסקי'ס א פארלעזונג „דאס הארץ אלס פאטאגראפישער פילם פון פסי־כישע צושטאנדען". דער פארלעגענט וועט בע־האנדלען די ראל פון די רעגולאטארען פון בלוט־דרוק אין זייער איינפלוס אויפ'ן הארץ.

20.15 ווערט איבערגע'חזר'ט פון גראמא־פאן־פליטען די זעהר מעלאדישע אפערעטע „מי־קאדא" פון סוליוואן.

צוזאמענפאהר פון יוד. האנדוו.-ארגאניזא-ציעס אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע

איז נעכטען אפגעהאלטען געווארען אין לאדז

אין לאקאל פון בעקער־צעך, פילסודסקיעגא 57, איז נעכטען פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון צעכען און האנדווערקער־פעראיינען אין דער לאד־זער וואיעוואדזטווע. דער צוזאמענפאהר איז גע־רופען געווארען דורך די יודישע ראטמענער אין דער לאדזער האנדווערקער־קאמער.

צום צוזאמענפאהר איז געקומען דער פרע־זידענט פון דער לאדזער האנדווערקער־קאמער ה' וואזשיצקי, דיר. קאצענבויגען, דער פרעזעס פון צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד אין ווארשא ה' ראסנער און דירעקטאר פון פערבאנד האפמאן.

צום צוזאמענפאהר זענען געקומען 95 דע־לעגאטען פון פאלגענדע שטעט: לאדז, טאמאשאוו, פיעטריקאוו, זד. וואליע, לוטאמירסק, דאמביע, קאליש, בלאשקי, וויעלון, שעראדז, טורעק, קאלא, ראדאמסק, אזארקאוו, לענטשיץ, זגערזש און בעל־כאטאוו.

דער צוזאמענפאהר איז געעפענט געווארען דורך וויצע־פרעזידענט קאזשימיערסקי, וועלכער האט אפגעגעבען א בעריכט פון דער ארבייט פון די יודישע ראטמענער אין דער לאדזער האנדווער־קער־קאמער. ה' קאזשימיערסקי וויזט אן אויף די גרויסע שוועריגקייטען וואס די ראטמענער האבען געהאט ביי צו קומען נאכמעהר דערפאר, ווייל ס'איז נישט געווען קיין פעסטע מעהרהייט און די ענדעקעס האבען מיט אלע מיטלען געוואלט פער־כאפען די מאכט אין דער קאמער, זיי האבען אויך געהאט די מיטהילף פון דעם ענדעקישען דירעק־טאר. ס'איז געקומען אזוי ווייט, אז די ארבייט פון דער האנדווערקער־קאמער אין לאדז איז צוליב דעם פאראליזירט געווארען, מ'האט געדארפט זעהר פיל טאקט און אויסגעהאלטענקייט אדורכצוהאלטען די שווערע צייטען און צו צווינגען א גרופע לי־בעראלע קריסטליכע ראטמענער צו קריגען א מעהרהייט אין דער קאמער און צוזאמען דערמיט אויך אריינפיהרען נאך א יודישען מיטגליד אין דער פערוואלטונג פון דער האנדווערקער־קאמער.

נאך איצט ווילען די ענדעקישע ראטמענער אויפ רייסען די פלענער־זיצונגען וואס וועט זיך זיי אויף ווייטער האפענטליך נישט איינגעבען.

נאך דעם בעגריסט דעם צוזאמענפאהר דער פרעזידענט פון דער קאמער וואזשיצקי, מיט לענ־גערע בעגריסונגס־רעדעס טרעטען ארויס די ה״ה ראסנער און האפמאן, זיי וויזען אן אויף די גרויסע אויפגאבען וואס שטעהען פאר די יודישע האנדווערקער אין די פראגע פון נאוועליזירען דאס צעכען־געזעץ און די בעפארשטעהענדע וואהלען און רופען די האנדווערקער צו פעראייניגונג, כדי בעוואוסטזיניג צו ארבייטען, אהן פאליטיק, לטובת דעם יודישען האנדווערקער און דער יודישער מלאכה.

נא דער הפסקה האט זיך ענטוויקעלט א זעהר ערנסטע און ברייטע דיסקוסיע וועגען אלע פראב־לעמען פון די יודישע האנדווערקער. פון די רע־דעס פון די פראווינצער דעלעגאטען האט זיך גע־שאפען א בילד פון אונגעהויערען עלענד און נויט וואס הערשט צווישען די יודישע האנדווערקער. אלע האבען אונטערגעשטראכען די אנגעווענדעטסטע פראגען, וואס דארפען לטובת די האנדווערקער ער־לעדיגט ווערען. בעזונדערס האבען זיך די פראוויני־צער דעלעגאטען בעקלאגט אויף דעם וואס די האנד ווערקער אין לאדז זענען צוריסען און נישט פער־אייניגט און דאס ווירקט שטארק אויף דער פראַ־ווינץ, ס'זענען אנגעוויזען געווארען ווייטער אויף די פעהלערן וואס דאס צעכען־געזעץ בעזיצט און ס'איז געפאדערט געווארען אז די האנדווערקער־טוער זאלען זיך בעמיהען אז דאס געזעץ זאל נאָ־וועליזירט ווערען בעזונדער'ס אין דעם פרט, אז עס זאלען נישט קענען עקזיסטירען קיין פאראלעלע צעכען פון דערזעלבער בראנזשע.

אין דער דיסקוסיע זענען ארויסגערוקט געווא־רען פאלגענדע פארשלאגען. די יודישע האנדווער־קער אין לאדז זאלען זיך אונטער אלע אומשטענדען פעראייניגען. דער אויבערראט זאל בלייבען עקזיס־טירען און זאל זיך פערנעהמען מיט אלגעמיינע האנד ווערקער־ענינים ,מ'זאל אויספירען קרעדיטען פאר יודישע האנדווערקער, בעמיהען זיך אז די סאציאלע שוץ־געזעצגעבונג (קראנקען־קאסע א.א.) זאל אויך ארומנעהמען די האנדווערקער. ס'זאלען געגרינדעט ווערען פראדוצ־ר־קאאפעראטיוון פון האנדווערקער וועלכע זאלען געשטיצט און קרעדיטירט ווערען דורך די האנדווערקער־קאמערן, די ווארשעווער האנד־ווערקער־צענטראלע זאל רעגולירען די בעציהונגען צווישען די צעכען און די האנדווערקער־פעראיינען, בעמיהען זיך צו פראלאנגירען די הנחה פאר געזע־לען ,וועלכע דארפען צושטעלען ביים עקזאמען צייג־נישען פון די ערטער, וואו ס'זענען קיין פאראלעלן נישט פערהאן.

נאכדעם, ווי עס רעדען א גאנצע רייה רעדנער ענטפערט אין דער שלוס־רעדע דער פרעזעס פון צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד אין ווארשא ה' ראסנער.

אויף דער דרינגענדער פאדערונג פון דעם צו־זאמענפאהר איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע פון 7 פערזאן, וועלכע דארף אין אלע פראגען שטע־הען אין קאנטאקט מיט די יודישע ראטמענער אין דער האנדווערקער־קאמער פון איין זייט און מיט דעם ווארשאווער צענטראלען האנדווערקער־פער־באנד פון דער צווייטער זייט. די קאמיסיע וועט זיין די עקספאזיטור פאר דער לאדזער וואיעוואדזטווע מצד דער ווארשעווער צענטראלע.

אין דער קאמיסיע זענען געוועהלט געווארען 2 פארשטעהער פון פאלודניאווע 4, די ה״ה האפ־מאן און ארדינאנס, 2 — פון זשעלאבא 10 — ארוו. ווייצמאן און דאזאר גלאטמאן, 2 — פון דער פראַ־ווינץ — עליאש (קאליש), און ראזענבלום (טאמא־שעוו), און ה' ראסנער פון דער צענטראלע.

דאן טרעט מען צו צו דער פראגע וועגען לוסטראציעס פון די האנדווערקער־ווארשטאטען. עס האט רעפערירט דער פערוואלטונגס־מיטגליד פון דער האנדווערקער־קאמער ה' סענדאווסקי.

די פראגע וועגען לוסטראציעס פון די נישט־לעגאלע ווארשטאטען האט ארויסגערופען א גרויסע דיסקוסיע, דער גרעסטער טייל רעדנער האבען זיך ארויסגעזאגט פאר אדורכפיהרען די לוסטראציעס, זיי האבען נאר אנגעוויזען אז דער מאדוס פון אדורכ־פיהרען די לוסטראציעס דארף זיין אזעלכער אז ער זאל נישט שטארק שאדען ברענגען. א טייל רעדנער האבען שארף בעקעמפט דאס אדורכפיהרען די לו־סטראציעס.

אזוי ווי דער צוזאמענפאהר איז נאר געווען אנ'אינפארמאטיווער זענען קיין רעזאלוציעס נישט אנגענומען געווארען. 1 א זייגער ביינאכט איז דער צוזאמענפאהר געשלאסען געווארען.

לאדז. 7 מערץ 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 7 מערץ 1932

די אויסערגעוועהנליכע פולמאכטען פון פרעזידענט

צו וואס די פולמאכטען, ווען די רעגירונג האט א געהארכזאמען סיים

מיר האבען נעכטען מיטגעטיילט וועגען דעם רעגירונגס־פראיעקט מכוח אויסערגעוועהנליכע פולמאכטען פאר'ן מלוכה־פרעזידענט. לויט דעם דאזיגען פראיעקט וועט דער פרעזידענט האבען דאס רעכט ארויסצוגעבען דעקרעטען מיט דער קראפט פון געזעצען אין דער צייט, ווען דער סיים איז נישט טעטיג, ביז צו דער נאהענטסטער סעסיע פונ'ם סיים. די דאזיגע דעקרעטען קענען זיין נוגע די ענינים פון ווירטשאפט, פינאנצען, רעכט און גערעכטיגקייט, אויך סאציאלע פערזיכערונגען. א חוץ דעם וואלט דער פרעזידענט געהאט דאס רעכט ארויסצוגעבען דעקרעטען וועגען ארגאניזירונג פון דער אדמיניסטראציע ביז'ן יאהר 1934, ד. ה. סוף פון דער קאדענץ פון דעם איצטיגען סיים. צי זאל עס בעדייטען, אז די דאזיגע דעקרעטען קענען ארויסגעגעבען ווערען אויך בעת דער סיים־סעסיע — דאס איז נישט בעוואוסט.

דער ארגאן פון דער סאנאציע „גאזעטא פאלסקא" פרובט ערקלערען די נויטווענדיגקייט פון די אויסערגעוועהנליכע פולמאכטען פאר דער רעגירונג מיט די אויסערגעוועהנליכע אומשטענדען, ביי וועלכע עס קומט אויס ביי דער היינטיגער צייט צו פיהרען די מלוכה ענינים, די צייטונג שרייבט:

„די ווירטשאפטליכע קאניונקטור פון דער וועלט ענדערט זיך פון טאג צו טאג במעט פון שעה צו שעה: אהן אויפהער קומען אן פון אלע זייטען ידיעות וועגען נייע ווירטשאפטליכע פעראנדערונגען, וואס ענדערען שטארק די ביז איצטיגע פערהעלטנישען אין די דאזיגע געביטען.

צוליב אט די מאטיווען דארף די רעגירונג האבען די מעגליכקייט שנעל צו יעדער וויילע קאנען אננעהמען די געהעריגע און נויטיגע ענטשלוסען".

גאר אנדערש קוקט אויף דער זאך דער סאציאליסטישער „ראבאטניק", וועלכער זעהט איין אין נייעם שריט פון דער רעגירונג א פולשטענדיגע און ענטגילטיגע פערניכטונג פון דער פארלאמענטארישער ארדנונג אין פוילען, וועלכע האט, ווי בעקאנט, אזוי אויך שטארק אונטערגעהינקט. די צייטונג שרייבט:

„אין דער אמת'ן, בעשטעהט די גאנצע געזעצגעבערישע ארבייט פון דעם איצטיגען סיים נישט עפעס אנדערש, אין בעשטעטיגען די רעגירונגס־פראיעקטען. צי די דאזיגע פראיעקטען וועלען זיך אנרופען „דעקרעטען", צי ניין — דאס ענדערט נישט די לאגע. דער גאנצער אונטערשיד צווישען די דעקרעטען און דער ארבייט פון דעם סאנאציע־סיים בעשטעהט אין דעם, וואס אין סיים קענען די דעפוטאטען נאך רעדען וועגען די רעגירונגס־פראיעקטען — די דעפוטאטען פון דער סאנאציע — מעהר, די אפאזיציע — ווייניגער, אדער גארנישט, די דעקרעטען בעווייזען זיך, אלס געזעצען „שטיל".

אבער דאך מוז מען פעסטשטעלען, אז די נייע בעפולמעכטיגונגען, וועלכע עס פאדערט די רעגירונג: שטעלען מיט זיך פאר א טיפען איינברוך אין דער ביז־איצטיגער פראקטיק, אפילו אין בעצוג צום „אייגענעם" סיים, וועלכער בעשטעהט פון דער געהארכזאמער רעגירונגס־מעהרהייט.

דער הויפט־ארגאן פון דער „סאנאציע", וועלענדיג אויף וואס פאר עס איז נישט אופן בערעכטיגען דאס נייע שפיצעל פון דער דיקטאטור, פערופט זיך דערויף, אז אזעלכע פולמאכטען האט בעקומען אויך סטאניסלאוו גראבסקי. ס'איז אמת. אבער דעמאלט האט איהם דער סיים די דאזיגע פולמאכטען ערטיילט און האט זיי ביי איהם אויך געקענט צוריקנעהמען. איצט נעהמט די רעגירונג זיך אליין די פולמאכטען און וועט נישט דערלאזען דעם סיים צו קיין שום קאנטראל פון איהר טעטיגקייט.

דעקרעטען גיט ארויס אויך דער פרעזידענט פון דער דייטשער רעפובליק. אבער דארטען רעכענט זיך די רעגירונג אין א געוויסער מאס מיט דער געזעלשאפטליכער מיינונג. און גיט ארויס, — און דאס איז דאס וויכטיגסטע דעקרעטען, וועלכע זענען געצילט אין די יסודות פון דער קאפיטאליסטישער ווירטשאפט. ביי אונז זענען אזעלכע זאכען נישט מעגליך".

די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא" שטעלט די פראגע: צו וואס איגענטליך דארף מען האבען די אויסערגעוועהנליכע פולמאכטען, אויב די רעגירונג האט א געוויכטיגע און געהארכזאמע מעהרהייט אין סיים:

„ווען, שרייבט דאס ענדעקישע בלאט, דער פארלאמענט וואלט נישט געהאט קיין געשלאסענע מעהרהייט, וואלט מען געקאנט פערשטעהן דעם זין פון אזא געזעץ. אבער די מאשין פון ארויסגעבען געזעצען איז גוט געשמירט און פונקציאנירט גאנץ פרעציז, שנעל, גלאטיג, קיין שום מניעה מצד דער מעהרהייט האלט נישט אין איהר גאנג".

די צייטונג האלט, אז מיט דעם נייעם געזעץ וועט די רעגירונג זיך גארנישט לייכטער מאכען. די שוועריגקייטען וועלען בלייבען די זעלבע, וואס פריהער.

„אז די לאגע איז זעהר א שווערע דאס איז אלעמען בעקאנט, אבער דאס בינדען די האפנונג אויף פערבעסערונג מיט דעם געזעץ וועגען די פולמאכטען איז אויף גארנישט געשטיצט... די פאליטיק פון דער מאכט, וואס די רעגירונג וועט בעקומען, וועט זיך געפינען אין א שרייענדען ווידערשפרוך מיט די ערפאלגען פון איהר ארבייט. די פולמאכטען וועלען נאר אונטערשטרייכען די פערענטווארטליכקייט פון דער רעגירונג פאר דעם ווייטערדיגען גאנג פון ווירטשאפטליכען לעבען"...

אויפנאהמע פון לאנדאנער פ.ע.נ.־קלוב פאר שלום אש

אינטערעסאנטע רעדעס פון שלום אש און לואיס גאלדינג

לאנדאן, (יטא) דער לאנדאנער פ.ע.נ.־קלוב האט די טעג געמאכט אן אויפנאהמע לכבוד שלום אש און דער פרוי פון סאוויעטישען אמבאסאדאר אין לאנדאן, פרוי סאקאלניקאוו, וועלכע איז א בעקאנטע רוסישע שריפטשטעלערין.

אין זיין רעדע בעת דער אויפנאהמע האט שלום אש געזאגט צוו. אנד.:

מיר קענען אייך, ענגלענדער, דורך אייער ליטעראטור. איהר קענט אונז אבער נישט. איך גלויב, אז אבגעבענדיג מיר היינט דעם דאזיגען כבוד, גיט איהר מיר גיכער קרעדיט איידער בעלוינונג פאר מיינע פערדינסטען, היות איהר קענט דאך נישט מיינע ווערק. ליידער קענט איהר דאס יודישע לעבען פון יודישע וויצען אין די הומאריסטישע בלעטער, פון די מוזיק־האלען אדער פון טענדענציעזער ליטעראטור, אנטאלערישער צי פערטיידיגענדער. אבער אין אמעריקא, אין פוילען, אין א"י און אנדערע לענדער וואוינען יודען אין קאמפאקטע מאסען, זיי האבען א בעזונדער יודיש לעבען, געבויט אויף יודישע טראדיציע, געהייליגט דורך יודישע מאראל און עפיק, וואס ציהט זיך פון כמה הונדערטער דורות, און דאס דאזיגע ספעציפיש־יודישע לעבען האט פון זיך ארויסגעבראכט שעפערישע מענער פון דעם שטייגער ווי פרץ, שלום עליכם, ביאליק, וואס האבען געגעבען אויסדרוק דעם יודישען לעבען, זייער ליידען און פריידען, אומגליקליכערווייז מעהר ליידען ווי פריידען. אזוי ווי מיר האבען דאס רעכט צו האפען, אז צוגלייך מיט די מאראלישע ווערטען פון יעדען אנדער פאלק, וועלען אויך די מאראלישע ווערטען פון די ארימע יודישע מאסען געפינען זייער תיקון אין דער גאנצער וועלט־ליטעראטור און ציוויליזאציע דורך די דאזיגע מייסטער פון יודישען גייסט.

דער ציל פון פ.ע.נ.־קלוב איז די פערברידערונג פון פעלקער דורך דער ליטעראטור. דער קלוב האט שוין פיל אויפגעטאן אין דעם פרט א דאנק ענטדעקען די קלענערע פעלקער און אריינברענגען זיי אין דער גרויסער וועלט פון ציוויליזאציע דורך זייערע ליטעראטורען. מיר זענען גליקליך צו וויסען, אז דאס וועט אויך געשעהען מיט אונזער יודישער ליטעראטור.

דעם פארזיץ אויף דער אויפנאהמע האט געפיהרט דער בעקאנטער יודיש־ענגלישער שריפטשטעלער לואיס גאלדינג, דער אויטאר פון דעם ראמאן „מאגנאליא־סטריט", וועלכער איז איצט די סענסאציע פון דער ענגלישער ליטערארישער וועלט.

לואיס גאלדינג זאגט צוו. אנד:

איך קען אויף אזא גרויסער צייט־שטרעקע שוין מעהר נישט וויסען. צי מיין זעליגער פאטער האט מיט עטליכע צעהנדליג יאהר צוריק פערלאזן דאס קליינע שטעדטעל ביי די ברעגען פון דניעסטער צוליב א קאפריז אדער צוליב א פאגראם. איך בין שוין געבוירען געווארען אין ענגלאנד, א יאהר אדער 2 נאך יענער איבערוואנדערונג. ווען נישט דער דאזיגער קאפריז אדער פאגראם, וואלט איך מן־הסתם היינט בעגריסט פרוי סאקאלניקאוו אין א קיעווער פ.ע.נ.־קלוב אויף רוסיש און אייך, „רב שלום אש", אין יודיש. אבער דאס אומגליק פון מיין יודיש איז דער, וואס ער קלינגט א ביסעל מיט א היינטצייטיגען דייטש, וועלכען איך האב זיך אויסגעלערנט פאר די עטליכע יאהר פון מיין ווײלען אין דייטשלאנד, וואו איך האב געשריבען די „מאגנאליא־סטריט", און די צרה פון מיין דייטש איז די, וואס די היטלעריסטען האבען געמיינט, אז עס איז יודיש און מיר דערלאנגט איבער'ן קאפ מיט דער ביר־גלאז. אזוי ארום, מאדאם סאקאלניקאוו און רב שלום אש, וועל איך מיר מוזען בעגנוגענען מיט בעגריסען אייך אין אן'אקספארדער ענגליש מיט אן'אקצענט פון לענקעשייר.

איך דערמאהן מיך, זאגט שפעטער לואיס גאלדינג, ווענדענדיג זיך צו שלום אש'ן, דאס איז געווען מיט א וועלכע 15 יאהר צוריק. איך דערמאהן מיך די לאנגע פרייטאג־צונאכטס'ן אין מיין געבורטסשטאדט דומינגטאן. מיין פאטער, עליו השלום, פלעגט מיר מיט זיין זילבערנער שטים פארלעזען אייערע ווערק פאר די שימערירענדיגע ליכט אין די שבת לייכטערס, וואס זייער שיין האט זיך געפינקעלט אין דעם סאמאווער, וועלכען מיין מוטער האט מיט זיך מיטגעבראכט פון רוסלאנד. איך דערמאהן מיך ווייטער, וואס עס איז געווען מיט א פאר יאהר שפעטער, ווען צווישען מיר און מיין פאטער איז ענטשטאנען א מין בירגער־קריג, מחמת איך האב מיינע טעג און נעכט געוואלט פערברענגען איבערן לעזען שעלי'ן און ער, מיין זעליגער פאטער, האט געוואלט, אז איך זאל זיי פערברענגען איבער ישעיה'ן. איך דערמאהן מיך, וואס פאר א פריידיגער קאמפראמיס עס איז געווען ווען ער האט מיר פארגעלעזען אייער ערשט מייסטערווערק „דאס שטעטעל". איך האב מיר אפגעגעבען א חשבון, אז צווישען יודען רעדט א שטים, וואס האט אין זיך פיל פון דער עלטער ווירדע און פון דער זעליגער פאעזיע.

פאר איבעראַרבייטען געטהעס „פאוסט"

אנטיסעמיטישער אנפאל אויפ'ן דיכטער בעער־האפמאן

ווין (י.ט.א.) דער בעריהמטער דיכטער דר. ריכארד בעער־האפמאן האט לכבוד דעם געטהע־יאהר בעקומען פון עסטרייכישען מלוכה בורג־טעאטער די אויפגאבע איבערצוארבייטען געטהע'ס „פאוסט" אזוי, אז מען זאל קענען ביידע טיילען פון „פאוסט" שפילען אין בורג־טעאטער אין איין אוונט, בעער־האפמאן האט די אויפגאבע ערפילט, אליין איבערגענומען די רעזשי און אויפגעפיהרט איצט אין בורג־טעאטער די פרעמיערע מיט א געוואלדיגען ערפאלג. א טעאטער־עולם פון דער בעסטער ווינער געזעלשאפט, קינסטלער, אריסטאקראטען, דיפלאמאטען, האט אויסגעפילט דאס בורג־טעאטער און געמאכט רוישענדע אוואציעס דעם דיכטער בעער־האפמאן פאר זיין פראכטפולער „פאוסט"־בעארבייטונג און פאר זיין אריגינעלער רעזשי. אויך פיעל טעאטער־דירעקטארען פון דייטשלאנד האבען זיך פעראינטערעסירט מיט דער אויפפיהרונג, כדי אויפצופיהרען דעם בעארבייטעטען „פאוסט" אויך בעת די געטהע־פייערליכקייטען אין דייטשלאנד.

איינציגע אנטיסעמיטישע צייטונגען פון וויען (דערביי אויף דאס מאנטאג־בלאט פון דער קריסטליך־סאציאלער רעגירונגס־פארטיי) האבען געמאכט שענדליכע אנגריפען אויפ'ן דיכטער בעער־האפמאן און אויפ'ן בורג־טעאטער דירעקטאר דר. אנטאן ווילדגאנס, פארוואס ער האט איבערגעגעבען אזא דייטשע קינסט־אויפגאבע דעם „יודיש־ציוניסטישע דיכטער" בעער־האפמאן, וועלכער האט אין זיין דראמע „יעקב'ס חלום" אנגעקינדיגט די מאכט און שטאלץ פון יודישען פאלק. דאס קריסטליך־סאציאלע בלאט בערופט, אז בעער־האפמאן — הגם ער האלט זיך פאר א מומחה פון געטהע'ן — האט ער דאך ארויסגעשניטען עטליכע שטיקער פון „פאוסט" וועלכע זענען די נשמה פון דאזיגע שטיק.

אין ווינער קינסט־קרייזען האט דער מיאוס'ער אנטיסעמיטישער אנגריף אויפ'ן גרויסען דיכטער געמאכט זעהר א שלעכטען איינדרוק. אלע קונסט־ און ליטעראטור־קריטיקער שטעלען פעסט, אז אזא פיינע און דעליקאטע ארבייט ווי א פערקירצטע „פאוסט". האט געקאנט אזוי וואונדערבאר אויספיהרען טאקע בלויז ריכארד בעער־האפמאן אלס פערעהרער און בעסטער קענער פון געטהע'ס שעפערישע מוזע און איהר רייכער גייסטיגער ירושה.

Dr. med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego

האט בענייט די אויפנאהמען אין רענטגענאלאגיע

אין דער לעטשניצע ונערושער 17 פון 12—6 נאכמ.

זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.

אין ווענערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף

מיעלטשארסקיעגא 12 (שקאלנא) טעל. 118-28

פון 7—9 אינדערפרי, זונטאג פון 4—6 נאכמ.

די פאדערונג

פון נומערוס קלויזוס

די ענדעציע געהט וואס ווייטער אלץ ענטשיידענער און געוואלטיגער אריבער צום אנטי־יודישען אנגריף. עס דאכט זיך, אז אין איהר שטרעבונג צוריק צו געווינען די פערלוירענע מאכט האט זי נישט קיין שטארקערען און מעהר דעמאגאגישען אטוט. זי האט שוין אויסגעשאסען אלע קוילען און בלויז די איינציגע קויל די יודישע ווירקט נאך אויף די ברייטע מאסען פון קריטיקלאזען בירגערטום בלויז דער דאזיגער אטוט האלט אויף ווייזט אויס, ביי דער ענדעציע די האפנונג צוריק אריינצוקריגען די נשמה פון דער געזעלשאפט און צוריק צו בעקומען די מאכט.

אנדערש וואלט שווער געווען צו פערשטעהען וואס עס האט בעוואויגען די ענדעקעס ווידער אויפצוהויבען פאר'ן פארום פון סיים די פראגע וועגען נומערוס קלויזוס. די ענדעציע ווייס דאך אויסגעצייכנעט, אז די געזעצגעבערישע קערפערשאפטען אין זייער איצטיגען בעשטאנד וועלען קיינמאל נישט געבען זייער הסכמה צו א נומערוס קלויזוס, וועלכע זאל איינגעפיהרט ווערען אויפ'ן סמך פון געזעץ. די ענדעציע ווייס אויך אויסגעצייכנעט, אז אויף די ענטשיידענע אפטיילונגען פון די אוניווערזיטעטען עקזיסטירט פאקטיש דער נומערוס קלויזוס אין פוילען מאסשטאב און עס וואלט באמת געווען אן אומבעגרייפליכע בארבארישקייט, ווען מען וואלט אויף אן ערנסט געוואלט איינפיהרען דעם נומערוס קלויזוס אויך אויף די אנדערע אפטיילונגען. די ענדעציע ווייס וועגען דעם זעהר גוט און דאך האט זי אריינגעטראגען און האלט אונטער איהר פארשלאג. דער ענדעציע געהט אין אונטערהאלטען די שטענדיגע אטמאספערע פון שפאנונג ביי דער פוילישער געזעלשאפט און אלס מיטעל, וואס פיהרט צום דאזיגען ציל, האלט זי די אונאויפהערליכע אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע, וועלכע דריקט זיך אויס אדער אין דער אגיטאציע פאר באיקאט אדער אין דער אקציע אויפ'ן באדען פון די הויכשולען. דער אויסשפיל פון דער ענדעציע געגען דער רעגירונג איז נאך נישט ארויס אין דער גאס אריין. אבער עס קומט שוין מאר און דאס אויף אן אפשניט, וועלכער איז פאר דער ענדעציע צום בעקוועמסטען, דהיינו, אויף דעם יודישען. דער קאמף קומט פאר געגען דער רעגירונג און מיר יודען זענען אין דעם קאמף די פיגורען אויפ'ן שאך־ברעט.

עס איז א קלארע זאך, אז אין דאזיגען קאמף וועלען מיר פון שלאכט־פעלד נישט אפטרעטען, נישט געקוקט אויף דער שטעלונג פון ביידע קעמפענדע צדדים. בעזונדערס וועלען מיר זיך נישט לאזען טעראריזירען דורך די קאמפס־מעטאדען פון דער ענדעציע און איהרע סטראשונקעס. מיט אזא דראהונג איז די טעג א שטייגער ארויסגעטרעטען די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא" אין צוזאמענהאנג מיט אן ארטיקעל פון דעפ. גרינבוים. דאס ענדעקישע בלאט דראהט אין דעם ארטיקעל גאנץ אפען מיט פאגראמען און שחיטות.

די ענדעקעס האבען פערגעסען, אז די פראגע, וועלכע עס האט בעריהרט דעפ. גרינבוים וועגען די געגענזייטיגע בעציהונגען צווישען מלוכה, פאלק, רעליגיע און נאציע איז אן אלגעמיין־וועלטליך פראבלעם. די פראגע וועגען שוץ פון די נאציאנאלע מינדערהייטען איז אן ענין, וואס אינטערעסירט נישט בלויז פוילען, נאר אויך די גאנצע וועלט. צי וועט זיך אמאל די ענדעציע אויסלערנען זעהן די וועלט און די מענשהייט אויך מחוץ פוילען און מחוץ די יודען? דאס דראהען מיט פאגראמען איז זעהר אן אלטמאדישע מעטאדע. א פאגראם קאן מען אפילו ארגאניזירען, אבער צי וועט מען דערמיט לעזען כאטש, וועלכע עס איז נישט פראגע? דאס סטראשען מיט פאגראמען קאמפראמיטירט בלויז די, וועלכע בענוצען זיך מיט'ן דאזיגען מיטעל.

ב.

—=):O:(=—

די פארבערייטונגען צום פאן־אראבישען קאנגרעס

ירושלים, (יט"א) איינער פון די איניציאטארען פון א פאן־אראבישען קאנגרעס אוני ביי אבדול האדי האט פערעפענטליכט דא אן ערקלערונג, וואס שטעהט אין סתירה מיט די בעריכטען פון דער לאנדאנער פרעסע, דאס דער פאן־אראבישער קאנגרעס וועט שוין אין קורצען אפגעהאלטען ווערען אין מעקא.

אוני ביי אבדול האדי שטעלט פעסט, אז נישט דאס ארט און נישט די צייט פון קאנגרעס איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

צוזאמענפאהר פון יודישע מארק־הענדלער אין בעלגיען

אנטווערפען, (יט"א) דא איז פארגעקומען דער ערשטער צוזאמענפאהר פון די יודישע מארק־הענדלער אין בעלגיען. אין צוזאמענפאהר האבען זיך בעטייליגט 50 דעלעגאטען פון 5 שטעט. דער צוזאמענפאהר האט ערהאלטען בעגריסונגס־בריף פון בעלגישען קעניג און פון אנטווערפענער בירגערמייסטער. דער צוזאמענפאהר האט אנגענומען א גאנצע רייה בעשלוסען, וואס צילען צו פערבעסערן די לאגע פון יודישען מארק־הענדלער.

ספארט-בעוועגונג

די ספארט-בעוועגונג אין סאוויעט-רוסלאנד

מיר ווילען דא געבען אונזערע לעזער עטליכע פאקטען פון ספארט-לעבען אין סאוויעט-רוסלאנד. פון וועלכען מיר ווייסען אזוי ווייניג. מיר ווילען אנהויבען פון דעם ספארט-אפצייכען. ביי אונז הייסט דער מלוכהשער ספארט-אפצייכנונג (פ.א.ס.) און רוסלאנד ג.ט.א. (זיי גרייט צו ארבייט און פערטיידיגונג). די דאזיגע אפצייכנונג איז אין רוסלאנד זעהר פאפולער, אויף 212 טויזענד מענשען, וועלכע פערנעהמען זיך מיט ספארט אין אוקראינע זענען 62 טויזענד צוגעטרעטען צו די קאמפליצירטע פרובען אויף דער דאזיגער אפצייכונג.

ביי אונז זעהט די דאזיגע געשיכטע גאנץ אנדערש אויס.

* * *

אין ספארט-היגיענע איז אין סאוויעט-רוסלאנד אויך אביסעל אנדערש ווי ביי אונז. קודם-כל איז דארט אינגאנצען אפגעשאפען געווארען די אינדיווידועלע קאנקורענצען, ס'ווערען נאר צוגעלאזען קאלעקטיווע קאנקורענצען.

ווייטער איז אדורכגעפיהרט געווארען דאס, אז ביי יעדער מייסטערשאפט אדער ספארט-אטראקציע ווערט צו די קאנקורענצען צוגעגעבען דער פרוב צו געווינען די מלוכה'שע ספארט-אפצייכנונג (ג. ט. א.) דער ספארט איז אויף א געוויסען אופן מיליטאריזירט, אזוי צום ביישפיל ווערען צו קיין טעניס-מייסטערשאפטען נישט צוגעלאזען אזעלכע, וועלכע האבען נישט געענדיגט קיין קורס פון שיסען. צו האקיי ווערען נישט צוגעלאזען קיין אנדערע, וועלכע האבען נישט אנטיילגענומען אין קיין גליטש שטאפעטען און שיס-קאנקורענצען.. יעדער ארט פערמעסטונג, יעדע שטאפעט מוז אונבעדינגט בעשטעהן פון פרויען און מענער.

* * *

אין די היי-יעהריגע ספארטאקיאדעס אויפ'ן געביט פון גאנץ סאוויעט-רוסלאנד וועט אנטיילנעהמען א צאהל פון 25 מיליאן מענשען. דאס הייסט פופצעהן פראצענט פון דער גאנצער בעפעלקערונג אין רוסלאנד. ביי אונז נעהמען אין די ספארט-פעראיינען אנטייל קוים 2 פראצענט פון דער בעפעלקערונג, ביי אונז זענען די מענשען בלויז רעגיסטרירט און דארט נעהמען די 25 מיליאן מענשען פאקטיש אנטייל אין די איבונגען.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דעם מאסען-אנטייל אויף די ספארטאקיאדעס בויען די סאוויעטען גראנדיעזע סטאדיאנען, אויפ'ן פוסבאל-מעטש רוסלאנד—טערקיי זענען אנוועזענד געווען אכציג טויזענד מענשען. איצט בויען די סאוויעטען דערהויפט פאבריקס-סטאדיאנען, וועלכע ווערען בענוצט דורך דער יוגענד אין די פאבריקען, פריהלינג-צייט הויבט מען אן צו בויען צוויי גראנדיעזע סטאדיאנען אין לענינגראד און סימפעראפאל אויף קרים. דער סטאדיאן אין קרים איז אויסגערעכענט אויף צוואנציג טויזענד זיץ-ערטער. ווייטער ווערען געבויט טעניס-קארטען, בלויז אין מאסקווע זענען פערהאן 2 הונדערט טעניס-קארטען. צו טעניס בעציהט מען זיך אין רוסלאנד מיט א בעזונדערער אויפמערקזאמקייט. אין די ספארט-קרייזען האלט מען אז מיט טעניס דארפען זיך קודם כל פערנעהמען ארבייטער, ווייטער ווערט פעסטגעשטעלט אז אין טעניס האנדעלט זיך נישט בלויז וועגען ווייסע הויזען, און וועגען דער קענטעניש פון ערציהעריקייט. מ'האט דארט עגמת-נפש וואס אין מאסקווע פערנעהמען זיך בלויז פינף טויזענד מענשען מיט טעניס. ביי אונז פערנעהמען זיך מיט טעניס פיל ווייניגער מענשען און קיינער האט דערפון נישט קיין עגמת נפש.

האנס פאן שטוק

זיגער פון די אויטא-בארג-געיעגן אין בראזיליען.

לינקס: שאומבורג (דייטשלאנד) האט געשלאגן א נייעם רעקארד אין 3000-מעטער-לויף.

רעכטס: טזורוטא, דער יאפאנישער זיגער אויף דער אלימפיאדע אין יאהר 1928, איז געפאלען אין די קאמפען ביי שאנכאי.

נעכטיגער באקס-מעטש אין „פילהארמאניע"

נעכטען איז אין פילהארמאניע פארגעקומען א גרויסע באקס-אימפרעזע מיט'ן צוועק צו פערשטארקען די הכנסות פון דער פוילישער עקספעדיציע צו דער „מכביאדע". צו דער דאזיגער אונטערנעהמונג איז געקומען א גרויסער עולם, וועלכער האט אנגעפולט דעם גרויסען זאל.

פון די צוגעזאגטע קאמפען איז נישט פארגעקומען דער שטארק רעקלאמירטער באקס-מעטש צווישען דעם היגען באקסער ויידעל פון „אוניאן" מיט'ן יודישען באקסער פון ווארשא גארבארזש. דאס פובליקום איז, ווי עס זעהט אויס, געבליבען ענטוישט פון גארבארזש'ס אפוועזענהייט און האט מיט כסדר'דיגע אויסרופען שטארק פראטעסטירט. אויסער דעם איז אויך נישט פארגעקומען דער צוגעזאגטער עלימינאציע-קאמף וועגען אנטייל אין דער „מכביאדע" צווישען דעם לעמבערגער באקסער פון „חשמונאי" שיראק מיט'ן באקסער פון „יארדאן" בארנשטיין. עס האט זיך ארויסגעוויזען אז יארדאן איז נישט מסכים אז ס'זאל דורך אזא קאמף קוואליפיצירט ווערען ווער ס'זאל רעפרעזענטירען דעם פוילישען באקס אויף דער „מכביאדע". שיראק האט צוליב דעם שוין נישט געוואלט קעמפען מיט בארנשטיינען אין א פריינדשאפטס-צוזאמענטרעף.

די רעזולטאטען פון די פארגעקומענע קעמפען שטעלען זיך פאלגענד פאר:

אין פליגען-וואג בעזיגט נאך א שוואכען קאמף סלאווינסקי — קרושע ענדער דעם „בר-כוכבא" באקסער שימשעוויטש. א רעמי-רעזולטאט וואלט יושרדיגער אפגעשפיגעלט די כוחות פערהעלטנישען פון די צוויי באקסער.

ביאליסטאק, בר - כוכבא שלאגט הויך אויף פונקטען וויעראוויטש—קרושע ענדער אין האן-געוויכט. אין דע-זעלבער וואג רעמיזירט מליגארטשיק — קרושע ענדער זשעלינסקין — י. ק. פ. דער דאזיגער קאמף איז געווען זעהר א פערביסענער.

אין דער לייכטער וואג פערענדיגט זיך דער נישט אינטערעסאנטער קאמף צווישען וודאווינסקי — בר כוכבא און מארשעווסקי — זיעדנאטשאנע אהן רעזולטאט.

די סענסאציע פון טאג איז געווען דער קאמף אין האן-געוויכט צווישען דעם יודישען באקסער פון ווארשעווער „יארדאן" — אורקעוויטש מיט מיכאלאק'ן. נישט קוקענדיג דערויף, וואס אורקעוויטש געהערט צו א לייכטערער וואג (פליגען-געוויכט) האט אורקעוויטש א קאלאסאלע איבערמאכט איבער'ן געגנער און טוט מיט איהם וואס עס געפעלט איהם נאר. דער יודישער באקסער האט ארויסגעוויזען א גאר הויכער קלאס. אין דער צווייטער רונדע פון קאמף געהט מיכאלאק צוויי מאל אויף די ברעטער ביז 9 און פאר'ן סוף פון דער צווייטער רונדע איז שוין מיכאלאק בכלל נישט פעהיג ווייטער צו קעמפען, אורקעוויטש ווערט אנערקענט אלס זיגער דורך א טעכנישען קנאק-אוט.

א שטארקען אינטערעס האט ארויסגערופען דער קאמף צווישען שטאהל 2 — י.ק.פ. מיט ויידלען פון „אוניאן", דער דאזיגער קאמף איז געפיהרט געווארען זעהר שארף און פערענדיגט זיך מיט א קליינעם זיג פון ויידלען.

דער לעצטער קאמף צווישען בארנשטיינען (ווארשעווער „יארדאן") און וואזשניאקאווסקין (גיער) איז געווען ווייניג אינטערעסאנט, דער יודישער באקסער איז געווען נישט דיספאנירט און האט זיך זעהר שווער אויסגעקעמפט א רעמי-רעזולטאט.

נאך דעם באקס-מעטש זענען פארגעקומען שווער-אטלעטישע קאמפען אין געוויכט-הויבען מיט'ן אנטייל פון די מייסטערס ווייגאנשען, מינץ, שטערן, זילבערבוים, ווינאוויצעל און גאלדבערג. די יודישע ספארטלער האבען ווידער אמאל בעוויזען זייער הויכער קלאס בעזונדערס האט איבערראשט דער יונגער אטלעט גאלדבערג וועלכער האט זיך ארויסגעוויזען פאר א גוט צוזאגענדען אטלעט.

די דייטשע שווים-עקספעדיציע צו דער אלימפיאדע

אויבען רעכטס: עססער. אונטען רעכטס: וויטענבערג. אינדערמיט: דויטש. לינקס: אלגא יארדאן.

קונסט-שפרינגען — ברוסט-שווימען — רוקען-שווימען — פרויען-קונסט-שפרינגען

ערשטער פוסבאל-מעטש פון היי-יעהריגען סעזאן אין לאדז

ווידזעוו — טוריסטען 0:4 (0:1)

נעכטען איז אויפ'ן פלאץ פון „ווידזעוו" פארגעקומען דער ערשטער פוסבאל-מעטש אין היי-יעהריגען סעזאן צווישען צוויי א-קלאסיגע מאנשאפטען, הגם דאס וועטער איז געווען זעהר שעהן, זענען דאך די באדען-בעדינגונגען געווען זעהר פאטאלע און דער פערלויף פון שפילען קען בשום אופן נישט געבען קיין אפשפיגלונג פון די כוחות אין ביידע מאנשאפטען.

דאס אויסגעהונגערטע פוסבאל-פובליקום האט זעהר גוט בעזוכט דעם דאזיגען מעטש. „ווידזעוו" האט פיל בעסער געשפילט און האט דעם מעטש שאקע הויך געוואונען. ריכטער — אנדזשעיאק.

ספארט-שפילען

שבת און זונטאג האט אין לאדז געווילט דער פוילישער מייסטער אין קארב-באל א.ז.ס. פון פויזען. די געסט האבען זעהר שארף געשפילט און אימפאנירט מיט זייער פיזישער קאנדיציע. די צוויי מעטשען אין קארב-באל וואס די האבען דא געשפילט האבען זיי פערשפילט מיט פאלגענדע רעזולטאטען:

טריומף — א. ז. ס. 16:22

ל. ק. ס. — א. ז. ס. 17:27

נעבען די דאזיגע מייסטער-מעטשען זענען נאך פארגעקומען פאלגענדע פערמעסטונגען אין ספארט-שפילען.

פרויען נעץ-באל:

טריומף — ה. ק. ס. 27:29

ל. ק. ס. — ה. ק. ס. 20:24

מענער נעץ-באל:

טריומף — א. ז. ס. (פויזען) 21:30

אבסאלווענטען — ל. ק. ס. 27:30

פרויען קארב-באל:

ח. כ. ס. — טריומף 6:14

מענער קארב-באל:

טריומף — ז. מ. פ. 36:43

אויף י. ק. ס. האט איינגעארדנט א אימפרעזע פון ספארט-שפילען אין זאל אויף דרעווגאווסקא - גאס. די רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

פרויען נעץ-באל:

נייער — י. ק. פ. 5:30

פרויען קארב-באל:

י. ק. פ. — נייער 12:23

מענער קארב-באל:

י. ק. פ. — אימקא 9:34

אוניאן פעראייניגט זיך מיט די טוריסטען

ביידע בעקאנטע אין לאדז ספארט-פעראיינען „אוניאן" און „טוריסטען" האבען בעשלאסען זיך פולשטענדיג צו פעראייניגען אין איין פעראיין. די אלגעמיינע פעראייניגונגס-פערזאמלונג וועט פארקומען היינטיגען שבת. דער נייער פעראיין וועט הייסען „אוניאן—טורינג".

פאר די וועט-קאמפען אקספארד-קעמברידזש

טרעינינג פון דער אקספארדער מאנשאפט

שטוינענדע פאקטען וועגען די פערלוסטען פון מיליאנערען אויף וואל סטריט אין ניו-יארק

בעוואוסטער פינאנציעלער עקספערט און שרייבער גיט איבער א רייהע פאסירונגען אויף וואל סטריט, וועלכע ער האט אליין בעאבאכטעט

זינט דעם גרויסען קראך אין וואל סטריט, אין נאוועמבער 1929, זענען די אקציעס און פער־שידענע ווערט־פאפירען, אויף וועלכע מען שפעקו־לירט אויפ'ן ניו־יארקער וואל־סטריט געפאלען אין ווערט אויף 66 ביליאן דאלאר. ווער האט דאס געלד פערלוירען? וועלכע קלאסען מענשען האבען געליטען אמשטארקסטען פון די פערלוסטען?

דער אלגעמיינער בעגריף פון דעם עולם איז, אז פערלוירען אויף וואל־סטריט האבען בלויז די קליינע פישעלעך, די קליינע שפעקולאנטען, וועלכע האבען געוואלט אויף שנעל רייך ווערען און האבען שפעקולירט מיט זייערע אפגעשפארטע פאר דאלאר אויף וואל־סטריט. די גרויסע העכט, די באנקירען, די וואל־סטריט מאגנאטען, זיי האבען אפגעלעקט א בינדעל. ביי זיי, הייסט עס, איז פער־בליבען דער גרויסער פערמעגען, וועלכען די קליי־נע האבען פערלוירען. אזוי גלויבט דער דורכ־שניטליכער מענש פון גאס.

ווען מען קוקט אבער אריין אין פאקטען און אין ציפער'ן וועגען דער וואל סטריט שפעקו־לאציע זינט דעם גרויסען קראך פון 1929, גע־פינט מען אויס, אז פערלוירען געלד האבען נישט בלויז קבצנים, בעל־הבית'ישע מענשען און נגידים נאר אויך די גרויסע מיליאנער'ען און פיל פון די וויכטיגסטע באנקיר'ען זענען ארויס פון וואל־סטריט ווי מען זאגט, אין א העמד אויפ'ן לייב. נאך מעהר, די גרויסע מיליאנער'ען און די וואל־סטריט מאגנא־טען, וועלכע מען האלט, געוועהנליך, פאר גרויסע חכמים, האבען געליטען די גרעסטע פערלוסטען. די, וועלכע האבען געוואוסט אנדערע צו פערדרעהען די קעפ דורך שפעקולאציע, האבען אליין פערלוי־רען זייערע קעפ און זיי זענען פערבליבען ארימע־לייט. עס זענען פארהאן טויזענדער מענשען וועל־כע זענען מיט דריי יאהר צוריק געשטאנען אויף דער ליסטע פון מיליאנערען און יעדער ווארט זייער'ס איז צוגעקוקט געווארען אין די צייטונגען, און היינט זענען זיי אזוי געפאלען, אז זיי מוזען אנקומען צו זייערע פריינד נאך שטיצע.

וויפיל געלד האבען די גרויסע מיליאנערען און וואל־סטריט באנקירען פערלוירען?

אן ענטפער אויף דעם גיט עדווין לעפעווער, אין אן ארטיקעל אין דער לעצטער אויסגאבע פון דער „סאטורדעי איווינינג פאוסט“. לעפעווער איז א בעוואוסטער עקספערט איבער וואל־סטריט און א שרייבער איבער פינאנציעלע אנגעלעגענהייטען. ער האט זיך פערזענליך בעטייליגט אין פערשידע־נע וואל־סטריט טראנזאקציעס; ער איז גוט בעקאנט מיט די וויכטיגסטע באנקירען, וואל־סטריט מאגנא־טען און גרויסע שפעקולאנטען, ער ווייסט וואס פון די מעהרסטע פון זיי איז געווארען. ער האט זיי געקענט ווען זיי זענען געשטאנען אויף דער העכסטער שטופע פון מאכט און איינפלוס און ער ווייסט, וועלכע פון זיי האבען פשוט נישט אויף ברויט.

לעפעווער ברענגט א רייהע פאקטען פון מיל־יאנערען און רייכע שפעקולאנטען, מיט וועלכע ער איז פערזענליך בעפריינדעט. עס פערשטעהט זיך, אז ער רופט נישט אן זייערע אמת'ע נעמען, אבער די פאקטען זענען ריכטיגע.

מר. דושעימס (דאס איז נישט דער אמת'ער נאמען, וועגען וועמען עס רעדט זיך דא) איז גע־ווען פערעכענט פאר איינעם פון די רייכסטע שפעקולאנטען אין וואל־סטריט זינט 1929 איז דער ווערט פון זיינע אקציעס פערקלענערט געווארען אויף איבער צוויי הונדערט מיליאן דאלאר.

אבער מר. דושעימס האט נאך אפגעשניטען נישט'קשה. אט איז דער פאל פון מר. וואלטער האיז. ער האט גע'ירשנ'ט פון זיין פאטער גאר א גרויסע ירושה. דער פאטער איז געווען איינער פון די גרעסטע און וויכטיגסטע באנקירען פון לאנד. איצט איז דער גאנצער ריזיגער פערמעגען קוים ווערט גענוג צו בעצאהלען די אויסגאבען, וואס דער יורש האט ביז איצט געהאט, און איצט פערבלייבט ער פשוט א קבצן.

אן אינטערעסאנטע מעשה דערצעהלט לעפעווור וועגען א וואל־סטריט באנקיר, וועלכען ער רופט אן מיט'ן נאמען מר. בלאנק.

מר. בלאנק איז געווען זעהר קראנק דורך דער צייט פון דעם וואל סטריט קראך. די דאק־טוירים האבען שטרענג פערזאגט, אז ער טאר זיך נישט אויפהויבען פון בעט. איין פריהמארגען איז די „שוועסטער“ אריינגעקומען און האט דער־זעהן ווי מר. בלאנק זיצט אין בעט און קוקט אריין אין א צייטונג.

„איך מוז שוין לויפען אין מיין באנק“, האט מר. בלאנק געזאגט: „די אקציעס פאלען. איך מוז עפעס טון“.

„אבער דער דאקטאר האט דאך אייך שטרענג פערזאגט, אז איהר זאלט נישט ארונטער פון בעט“! האט די שוועסטער געווארענט.

עס האט נישט געהאלפען, מר. בלאנק איז אוועקגעלאפען אין באנק. אין א פאר חדשים אר־רום איז ער געשטארבען. ער האט איבערגעלאזען א ריזיגען פערמעגען, וועלכער איז זינט דאן איינ־געשרומפען אויף דרייסיג מיליאן דאלאר.

האבען מיר אט א געשיכטע פון איינעם א קוירבעל מאגנאמערי. ער שטאמט פון די רייכסטע און אריסטאקראטישסטע פאמיליעס אין דער וועלט. ער איז געווען פערעכענט פאר זעהר א קאנסער־וואטיווען שפעקולאנט אויף וואל־סטריט. נאך דעם גרויסען קראך פון 1929, און 1930 האט מר. מאנגינאמערי בעשלאסען, אז די פרייזען פון אק־ציעס זענען שוין נידעריג גענוג, און ער האט אנגעהויבען קויפען נייע. די פרייזען האבען אי־בער נאך אלץ געהאלטען אין פאלען. נאטירליך, האט ער שוין מעהר נישט געהאט מיט וואס צו קויפען. ער האט אפגעגעבען די אלטע ווערט־פאפי־רען, אבער די פרייזען זענען געפאלען שנעלער ווי ער האט געקענט קריגען געלד צו פערזיכער־רען זיינע אקציעס; ער האט די געוואלט פערקוי־פען, אבער עס זענען נישט געווען קיין בעלנים, און ער איז רואינירט געווארען.

לעפעוור דערצעהלט אן אינטערעסאנטע גע־שיכטע, וועלכע אילוסטרירט זעהר קלאר, אז אפילו מענשען, וועלכע האבען גוט געוואוסט דעם צו־שטאנד פון זייערע געשעפטען, זענען פערכאפט געווארען פון דער שפעקולאציע און זיי זענען רו־אינירט געווארען.

אין 1928 האט זיך א געוויסער באנקיר גע־ווענדעט צו איינעם, ער זאל איהם העלפען פער־קויפען אקציעס פון א געוויסער אונטערנעהמונג. אזוי ווי אין יענער צייט האט מען אפילו שטי־נער געקענט פערקויפען פאר געלד, האט מען עס אנגעהויבען פערקויפען. ביז דאן איז דער פרייז געווען ארום פופצעהן דאלאר א שטיק, אבער קיין בעלנים זענען אויף זיי נישט געווען. שפעטער האט זיך אנגעהויבען פערקויפען צו 35 און צו 40 דאלאר א שטיק. דא נישט לאנג צוריק האט דער זעלבער באנקיר זיך ווידער אמאל געווענדעט צו דעם זעלבען, ער זאל איהם העלפען פערקויפען די אקציעס פון זיין קאמפאני. וואס הייסט, האט יענער איהם געפרעגט, איהר האט דאך די אקציעס שוין לאנג פערקויפט? דאס איז טאקע אמת, האט ער געענטפערט, אבער ווען די אקציעס איז ארויף צו 50 און צו 60 דאלאר א שטיק, האבען מיר ווידער אנגעהויבען קויפען. מיט דער האפנונג, אז ער וועט געהען העכער. מיר האבען אנגעקויפט צוויי הונדערט טויזענד אקציעס, וועלכע קאסטען אונז אין דורכשניט ארום פערציג טויזענד דאלאר, א שטיק. איצט קען מען אפילו קיין 15 דאלאר נישט קריגען.

דער סך־הכל פון לעפעוורס ארטיקעל איז, אז אויך די גרויסע מיליאנערען האבען שטארק געליטען פון דעם וואל־סטריט קראך און פון דעם קריזיס, וואס האלט שוין אן צוויי יאהר צייט.

דער קאמף געגען לאפא-אויפשטאנד אין פינלאנד

אויבען: א מיליטערישער פאטרול אויפ'ן וואקזאל פון העלסינגפארס,
אונטען: פערשטארקונגען פאהרען אין אויטאס קיין העלסינגפארס.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעצי'ל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

א. קערער.

אנ'ארט אין גן-עדן

(אריענט-מעשה)

אין די אוראלטע צייטען, ווען די הערשער אי־בער א האלבער וועלט זענען געווען די מאחמדא־נער, איז געפעהרליך קראנק געווארען דער שייך־איל־איסלאם, ד. ה. דער ראש פון דער רעליגיע.

אין יענער תקופה (אלץ האט זיך געביטען פון יענער צייט) זענען דאקטוירים געווען א זעלטענ־הייט... די דאקטוירים, וועלכע זענען געווען, זע־נען געווען אומוויסענד און פלעגען פאדערען פאר זייערע וויזיטען אומגעהעריג גרויסע האנארארען. דער שייך־אלי־איסלאם איז אבער א גרויסער קמצן געווען; טייער זענען ביי איהם געווען די אפגע־שפארטע און בעהאלטענע דוקאטען. און כאטש עס האט שוין געהאלטען ביי דעם, אז זיין נשמה זאל זיך שיידען מיט'ן גוף, האט ער בשום אופן נישט געוואלט זיך שיידען מיט זיין פערמעגען... אין גרוי־סע יסורים איז געלעגען דער שייך און האט זיך גע־ראנגעלט מיט'ן טויט, פאר וועלכען ער האט שטארק מורא געהאט; ער האט געציטערט פאר'ן סוף; אבער נאכמעהר האט ער יסורים געהאט פון די גרוי־סע הוצאות, וואס זיין קרענק האט געפאדערט, און האט געציטערט דערפאר, טאמער בלייבט גארנישט פון זיין פערמעגען...

א סך, א סך געלד, האבען שוין ביי איהם צוגע־נומען די דאקטוירים, אבער די קרענק איז גע־גאנגען צו ערגערס.

עס האט זיך געפאדערט אנ'אפעראציע, וועלכע איז פערבונדען געווען מיט א לעבענס־געפאהר און די דאקטוירים האבען נישט געוואוסט, ווי אזוי איהר דורכצופיהרען.

זיינע טרייע הויפליט, מיט'ן הויפט־מיניסטער בראש האבען איהם רעקאמענדירט דעם יודישען דאקטאר — „יצחק בן דוד“ וועלכער איז בעוואוסט געווען ווי א גוטער כירורג.

דער שייך אבער איז שטארק פרום געווען. ווי א גאטס־פארכטיקער מאחמעדאנער, האט ער גע־האלטען פאר א גרויסע עבירה צו קומען אין פער־בינדונג מיט א יודען... ער וועט דערפאר נישט האבען קיין תקומה, נישט אויף דער וועלט און נישט א'ויף יענער וועלט... אבער ווי זאגט מען: — נויט ברעכט אייזען.

די יסורים און וועלכע דער שייך האט זיך גע־צאפעלט אויף זיין געלעגער האבען געבראכען זיין פרומקייט און ער האט זיך אוועקגעגעבען צום יו־דישען דאקטאר אין די הענט...

יצחק בן דוד האט ווי אנ'ערפאהרענער כירורג דורכגעפיהרט די אפעראציע מיט א גלענצענדען רעזולטאט און נאך דער אפעראציע האט ער פער־בראכט ביים בעט פון חולה טעג און נעכט און צו־זאמען מיט איהם אזוי ווי איבערלעבענדיג זיינע ליידען, האט ער אפגעהיט די דיעטע פון חולה... פינקטליך איינגעגעבען איהם אליין די מעדיצין. אלץ איז געטון געווארען מיט גרויס דערפאלג, ביז עס איז געקומען דער גליקליכער טאג, ווען דער דאקטאר האט געמעלדעט דעם שייך, אז ער איז שוין פולקום געזונט...

דער שייך האט פערשטאנען, וואס די דאזיגע ווערטער בעדייטען. ער האט פערשטאנען, אז עס איז געקומען די צייט, ווען דער דאקטאר פאדערט זיין האנאראר. דעם שייך איז געווארען קאלט־מוטנע... ער האט זיך אפילו געפרובט שטעלען א פראגע:

— צי בין איך טאקע, באמת, קראנק געווען? אפשר, איז דאס נאר א חלום געווען? עס איז אבער געווען אהן א שום ספק אז דער דאקטאר יצחק בן דוד האט פערבראכט ביים בעט פון חולה עטליכע וואכען, ער האט איהם אנ'אפעראציע גע־מאכט און דעם שייך פון טויט געראטעוועט.

— אלמעכטיגער אלאה, האט געקרעכצט דער שייך, ווער ווייסט וויפיל האנאראר דער דאקטאר וועט פאדערען? — אפשר הונדערט, אדער גאר צוויי הונדערט דוקאטען? — אלא־אלאה! ווי ווערט מען פטור פון איהם?..

דער שייך איל־איסלאם איז אבער א חכם געווען: נישט לאנג, נישט פיל האט ער געטראכט איבער'ן רעכענונג מיט זיין רעטער, און אז דער דאקטאר יצחק בן דוד איז אויף מארגען געקומען האט איהם דער שייך בעגעגענט מיט א פרעהליכען און ליבליכען שמייכעל און מיט זיסע ווערטער:

— געלערנטער מאן און גרויסער חכם! — דו האסט מיר געמאכט אנ'אומגעהויער שווערע אפע־ראציע, וועלכע איז פערבונדען געווען מיט א לעבענס־געפאהר; דו האסט א סך צייט פערבראכט ביי מיין בעט, בעת איך בין געפעהרליך קראנק גע־ווען. און דערפאר אליין איז צו ווייניג דאס קליי־נע ביסעל געלט, וואס איך פערמאג. דו האסט אבער נאך גרעסערס אויפגעטון... דו האסט גע־רעטעט דאס לעבען פון דעם הויפט־גייסטליכען, דעם פערטרעטער פון אונזער נביא מחמד! און דעריבער, האט אין פלאמענדען עקסטאז אויסגע־שריען דער שייך, וויל איך דיר בעלוינען מיט עפעס אזא זאך, וואס מען קאן פאר געלט נישט בעקומען?!...

ביי די ווערטער האט דער שייך דערלאנגט דעם דאקטאר א פאפיר מיט'ן אונטערשריפט פון שייך־אל־איסלאם און מיט דער חתימה פון — „נביא מחמד“. — קענסטו דאס לייענען? האט דער שייך געפרעגט. די פראגע איז אבער אן איבעריגע געווען. ווי נאר דער דאקטאר האט אריינגעקוקט אין פאפיר, האט ער גלייך געזעהען, וואס פאר א האנאראר דער שייך האט איהם אונטערגעטראגען:

— „דאס איז געווען אנ'אקט אין וועלכען דער שייך, אלס פערטרעטער פון נביא מחמד, און אויפ'ן סמך פון זיין פולמאכט, שענקט אויף אייביגע צייטען דעם יודישען דאקטאר — „יצחק בן דוד“ אנ־ארט אין גן־עדן פאר איהם מיט זיין פאמיליע, און טאקע אין דעם בעזונדערן פאמיליאן אין וועלכען עס געפינען זיך דער נביא אליין און זיינע הויכע גייסטליכע דערפאר, וואס דער דאזיגער דאקטאר האט געראטעוועט דעם שייך פון טויט!!!...

דער דאקטאר האט אויסערליך נישט ארויסגעווי־זען זיין אומצופרידענקייט מיט דעם דאזיגען האנא־ראר, נאר אין הארצען האט ער מיט פערדרוס געטראכט: „א קלוגער הונט, ! א גרויסער גנב! פונדעסטוועגען ווי עס פאסט פאר א אינטעלי־גענט, האט ער געדאנקט דעם שייך פאר דער טיי־ערער מתנה, וועלכע ער האט בעהאלטען אין בוי־זים און בוקענדיג זיך ביז צו דער ערד האט דער דאקטאר פערלאזען דעם שייכס פאלאץ... און אין דרויסען האט איהם שוין דערווארטעט דער הויף־מיניסטער אבדול מיט אנ'אויסגעשטרעקטען האנט:

— „באקשיש“! וואו איז מיין מתנה פאר די רעקאמענדאציע? — דו האסט געוויס געכאפט א פאר הונדערט דוקאטען? —

כאטש יצחק בן דוד האט איצט שוין געהאט די מעגליכקייט און געלעגענהייט אויסצודריקען זיין אומצופרידענקייט; ער האט אבער דאס נישט גע־טאן... דאס איז נישט געווען פאסענד. פערקעהרט: מיט א זעהר צופרידענער שטימע האט ער גע־ענטפערט דעם מיניסטער:

— דיין באקשיש? דיין מתנה? אדרבא! פרוב עפעס בעמען פון דעם, וואס איך האב בעקומען פון שייך אלס האנאראר. עס איז טאקע א טייערע מתנה, וועלכע עס איז נישט אפצושאצען, אבער טיילען איהר — קען מען נישט! — בא זעה, סארא טייערע מתנה איך טראג אוועק מיט זיך; עפעס א קלייניגקייט איז דאס? „אנ'ארט אין גן־עדן פאר מיר מיט מיין פאמיליע אין דעם פאמיליאן, וואו אייער הייליקער נביא אליין געפינט זיך!...

ווי א געשלאגענער פון א דונער איז דער מי־ניסטער געבליבען אומבעוועגליך אויפ'ן ארט און האט שוין מעהר נישט דערמאנט וועגען באקשיש. ער האט שוין געטראכט גאר וועגען עפעס אנדערש.

(סוף מארגען)

וואָרט-קונסט

פון בערטא זינגערמאַן.

דאָס וואָרט איז דאָס געטליכסטע, וואָס איז געגעבען געוואָרען דעם מענש. ביי די אָריענטאַלישע פעלקער איז דאָס וואָרט טאַקע פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ קולט. „אין יעדען וואָרט, אין יעדען אות, אין יעדען פונקט געפינט זיך אַ היליגקייט; און הייליג איז אויך דאָס אָרט צווישען די; און ווער עס וועט קענען אויפדעקען דעם סוד פונ'ם וואָרט, וועט בעהערשען די וועלט". דער מענש שטרעבט אייביג צו אידעאישקייט, צו אונשטערבליכקייט, און דורך קיין אַנדערער קונסט איז די שטרעבונג אַזוי נישט געקומען צום אויסדרוק, ווי דורך דעם וואָרט, ווייל אויב מוזיק איז סענטימענט, עמאָציע, אינספּיראַציע, האָט דאָס וואָרט אויך די דאָזיגע אייגענשאַפטען און נאָך אַנדערע: שכל, אינטעליגענץ.

און אויב דאָס וואָרט איז דער הויפּט-אויסדרוק פון מענשליכען וועזען, פאַר וואָס זאָל עס אונטערגעוואָרפען זיין צו בעגרעניצטע עמאָציעס? זענען נישטאָ קיין גראַדען אין די עמאָציעס פונ'ם מענש? זענען אייביגע סענטימענטען אין דער מאָדע און אַנדערע נישט? קען מען זיי צוטיילען אין קעסטעלעך און בעשטימען, וועלכע פון זיי עס האָבען יאָ אַ ווערט פאַר דער קונסט, און וועלכע נישט? איז פאַראַן אַ מאָדע-פּאָעזיע און אַ פּאָעזיע, וואָס איז אויסער דער מאָדע?

עס איז פשוט, נאָר פאַראַן פּאָעזיע און דאָס וואָס איז נישט קיין פּאָעזיע — איז נישט.

בעגעהט אַ זינד דער אַרטיסט, וועלכער אינטערפּרעטירט נאָר שעקספּירען, די גריכען, ד'אַנונציאָן אָדער איבסענען, נישט בעגרענעצענדיג זיך אויסשליסליך מיט'ן מאָדערנעם טעאַטער? בעגעהט אַ זינד דער פּאָעטישער אינטערפּרעטאַטאָר פון היינע, געטע, פּאָע, לאָפּעז דע וועגא אָדער גאָנגאָרא, ווייל זיי זאָלען האָבען אַרויס פון דער מאָדע? און בעגעהט אויך אַזאַ זינד דער מוזיקאַלישער אינטערפּרעטאַטאָר פון אַ באַך, מאָצאַרט אָדער בעטהאָווען?

דאַכט זיך, אַז איצט וואָלט זיך אַ קינסטלער געשעהמט אויסצודריקען דאָס שעהנע און גרויסע, וואָס ער פיהלט און שטרעבט, אָבער דאָך לעבט דער ראָמאַנטיזם אין יעדען פון אונז. דער מענש ליבט אַלץ נאָך די אַוואַנטור. לעבען מיר דען נישט אין אַ וואונדערליכער עפּאָכע פון לופט און פּאָליוס-אַוואַנטורעס? האָט דען דער מענש אויפגעהערט לעבען, גלויבען, טרוימען און מורא האָבען? איז אויב די דאָזיגע סענטימענטען עקזיסטירען און האָבען זייער אויסדרוק אין וואָרט, דאַרף דער וואָרט-אינטערפּרעטירער זיין אַזוי טיף, אַזוי הומאַניש, אַזוי קאָמפּליצירט און פערשידען, ווי עס איז דאָס וואָרט אַליין.

די גרויסע פיהרער פון מאָדערנעם טעאַטער, בעזונדערס די ראַטען-פערבאַנדישע: טאַיראָוו, מייערכאָלד, גראַנאָווסקי, האָבען דאָס טאַקע אַזוי פערשטאַנען, און מיר זעהען דעריבער ווי טאַיראָווס אַקטיאָרען שפּילען אי ראַסינען, אי אַן אָפּערעטע פון דער צווייטער אימפּעריע, פּונקט ווי גראַנאָווסקיס אַקטיאָרען שפּילען אַ מעלאָדראַמע פון אַלטען יודישען רעפּערטואַר אין דער זעלביגער צייט ווי זיי שפּילען אַ ווערק פון זשול ראָמען; זיי שפּילען שפּאַנישע קלאַסיקער — קאַלדעראָן, אָדער לאָפּע דע וועגא — און פּיראַנדעלאָן אין דער זעלביגער צייט.

ווי אַזוי דאַרף דאָס וואָרט געזאָגט ווערען באַטירליך. און איך פרעג? וואָס איז באַטירליכקייט און קונסט? איז דאָס אַ בעשטימט וואָרט, וואָס אַלע דאַרפען גלייך אָנווענדען? אָדער דאָס וואָרט האָט פּערזענליכע אייגענשאַפטען און עס איז דער אויסדרוק פון דעם ווי אַזוי איינער פיהלט אין געוועהנליכען, טעגליכען נאַטירליכען לעבען? איז עס אפשר נישט אנגעהעריג דעם צושטאַנד פון אונזער אויפּבּרויז? זענען נישט פאַראַן אַנדערע, אין וועלכע מיר הויבען אויף דעם טאָן פון דער שטימע, אָדער פון דער נשמה?

וועלכע נאַטירליכקייט קען אָנגעווענדט זיין צו דער גריכישער טראַגעדיע, און וועלכע איז די נאַטירליכקייט צו רעפּרעזענטירען בערנאַרד שאָו אָדער טשעכאָווען? וועלכע איז די נאַטירליכקייט צו זאָגען אַ זיסע פּאָעמע, אַ רוהיגע פון טאַגאָר אָדער אַן אויפּבּרויזענדיגע פון וואַלט וויטמאַן?

די נאַטירליכקייט אין דער אינטערפּרעטאַציע איז נישט איינע, נאָר פערשידענע.

דער אַרטיסט, דאַרף נישט ווערען אונטערמענשליך, נאָר איבערמענשליך. און עס איז טאַקע אַ פאַלשע נאַטירליכקייט, דאָס זעהען צו רעדוצירען אַלע אונזערע עמאָציעס, צו אַ וואולגאַרען, פּראָזאַאישען טאָן.

אַ דרייסטער רויב-אָנפאַל אין ווילנא

צוגערויבט אַן אוצר פון אַ געהיימניספולער בעהעלטעניש אין אַ פּיסעל פון אַ בעט

ווילנע. ס'האָט נאָך נישט אָפּגעקלונגען די געשיכטע מיט דער סענסאַציאָנעלער אַוועקרויבונג פון 8-יאָהריגען יאַסעלע לייבאָוויטש, ווי נעכטען 12 בייטאָג איז די ווילנער קרימינאַל-פּאָליציי געשטעלט געוואָרען אויף די פיס צוליב אַ צווייטען פאַרפאַל, וועלכער דערמאָנט אויך אַ טשיקאַגער געשעהעניש.

אויף בעליני גאַס נומער 16 פערנעהמט אויפ'ן צווייטען שטאָק אַ וואוינונג דער בעאַמטער פון אַגראַראַמט אויף פּאָהולאַנקע א. ליצקעוויטש מיט זיין פרוי קלאַודיע.

אַרום האַלב 10 בייטאָג ווען איז שוין האָט זיך בלויז געפונען די פרוי קלאַודיע ליצקעוויטש, האָט זיך אין פאָדער-צימער אַריינגעריסען 3 אומבעקאַנטע פּערזאָנען. די וועמען די אונטערשטע טיילען פון די פּנימער איז געווען פערבונדען מיט טיכלעך און קאַפּעליושען אַראָפּגעלאָזען אַזוי, אַז ס'האָבען זיך בלויז אַרויסגעזעהען זייערע אויגען.

נישט אויסרעדענדיג קיין וואָרט האָבען די אַריינגעקומענע געוואָרפען זיך אויף דער פרוי אומגעוואָרפען זי אויף דער ערד, געבונדען און פערשטאָפּט איהר דאָס מויל מיט אַ טיכעל.

באַלד נאָכדעם האָט איינער פון זיי צוגעשטעלט צו דער פרויס האַלז דעם ראַזיר-מעסער, דער צווייטער צום שלייף אַ רעוואָלווער און גענומען ווידער דראָהען, אַז זיי וועלען איהר דערמאָרדען אויב זי וועט זיי נישט אָנווייזען וואו ס'ליגט דאָס געלד.

דער באַנדיט האָט דעם ראַזיר-מעסער צוגעדריקט צו דער פרויס האַלדז.

דאָס האָט שוין די פרוי ליצקעוויטש נישט אויסגעהאַלטען און מיט דער האַנט געגעבען אַ צייכען, אַז זי וויל זיי וואָס זאָגען.

די באַנדיטען האָבען דאַן אַרויסגענומען פון איהר מויל דאָס טיכעל און די פרוי האָט אָנגעוויזען אויף אַ פּיסעל פון הילצערנעם בעט, די באַנדיטען האָבען אויפגעשרויפט די פּיסעל און פאַר זייערע אויגען האָט אַ גלאַנץ געטון אַ גאָלדענער אוצר.

ס'האָט זיך נעמליך אַרויסגעוויזען, אַז אין דער פּיסעל געפינט זיך אַ הויפען פון צאַרישע צעהן רובעלדיגע גאָלד-שטיק, בריליאַנטען, ריגנען, פּערל, די באַנדיטען האָבען דאָס גענומען אויסטרייסלען פון דער פּיסעל.

די מטבעות זענען געפאַלען מיט אַ הילכיגען קלונג אויף דער ערד און די באַנדיטען האָבען זיי גענומען בחיפזון צונויפנעמען.

ווען די באַנדיטען זענען געווען פערנומען אין דער „זיסער אַרבייט" פון צונויפקלויבען די גאָלד-מטבעות האָט אין דער טיר אימיצער אָפּגעקלאַפּט, דאָס האָט אָפּגעריסען די באַנדיטען פון זייער אַרבייט און זענען אַנטלאָפען.

די באַנדיטען האָבען בחפזון נישט בעוויזען צוצורויבען אַפילו דאָס גאַנצע געלט.

ווען מען האָט די פרוי בעפרייט פון די שטריק האָט זי דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען האָט זיך אין פּיסעל פון בעט געפונען אַ סומע פון 1700 גאָלד-רובעל, עטליכע בריליאַנטענע ריגנען, פּערל א. א. ז. פון דעם האָבען די באַנדיטען צוגערויבט 900 רובעל גאָלד, 3 בריליאַנטענע ריגנען, און אַ שנור פּערל.

הכנות צו די פּרעזידענטען-וואַהלען אין דייטשלאַנד

די וואַהלער קאָנטראָלירען נאָך די וואַהל-רשימות

לינקאָלנ'ס שטיפמאַמע

אפילו אַ שטיפמאַמע, אָבער זי האָט געגעבען אַמעריקע דעם גרויסען פּרעזידענט-הומאַניטאַריער

פון אַלע איין-און-דרייסיג פּרעזידענטען, וואָס האָבען ביז איצט געפיהרט די אַמעריקאַנישע רעפּובליק, איז דער גרעסטער, אַ חוץ דזשאָרדזש וואַשינגטאָן, געווען דער זעכצעהנטער פון זיי — אייבראַהאַם לינקאָלן, וועמעס 123-טען געבורטסטאָג עס ווערט איהם געיום-טוב'ט.

קיין שום גרויסער מענש איז נישט גרויס געוואָרען אָן אַ געוויסער סיבה, אָן אַ בעשטימטער אורזאַך, וואָס האָט איהם אַ שטויס געטון אויפ'ן וועג צו זיין גרויסקייט.

אַ מענש מעג געבוירען ווערען אַ זשעני; ער מעג זיין געבענטשט מיט דעם שענסטען טאַלאַנט, מוז ער פונדעסטוועגען האָבען אַ סיבה צי אַן אָנהאַלט, וואָס זאָל איהם העלפען אַרויסברענגען און ענטוויקלען זיינע בעהאַלטענע גייסטיגע כוחות. מען ווערט נישט קיין גרויסער מענש פון העלער-הויט. אימיצער אָדער עפּעס מוז שטויסען אַ מענשען צו זיין גרויסקייט.

פאַר נאַפּאָלעאָנ'ען ליגט דער שליסעל צו דעם קעסטעל פון גרויסקייט אין אַ מענשענ'ס עקשנות. נאַפּאָלעאָן האָט דערמיט געמיינט צו זאָגען, אַז אַ מענש קאָן ווערען גרויס, ווען ער קעמפט פערעקשנ'ט פאַר אַ גרויסען ציל.

און אַן אַלטער פילאָזאָף האָט געלערנט, אַז „קליינע סיבות ברענגען אָפט גרויסע רעזולטאַטען"; אָבער אַ סיבה מוז זיין, וואָס זאָל פיהרען צו די גרויסע רעזולטאַטען אָדער צו מאַכען אַ מענשען פאַר אַ גדול.

און אויב אייבראַהאַם לינקאָלן האָט עמיצען צו פערדאַנקען פאַר זיין גרויסקייט, איז דאָס נישט קיין אַנדערען, נאָר זיין שטיפמאַמע'ן, פון וועלכער נישט פיל האָבען אפשר געהערט און געלייענט.

וואָרים טאָמאַס לינקאָלן, דער טאַטע פון דעם קליינעם, לינקאָלן, איז געווען נישט דער טאַטער-טיפּ, וואָס קאָן שאַפען אַ גליקליך פאַמיליען-לעבען און ערציהען בערימטע קינדער. לינקאָלנ'ס טאַטע איז אין זיין טבע געווען אַן אומרוהיגער מענש, אַן אייביגער וואַנדערער, געפיהרט אַ ציגיינער-לעבען און אַ חוץ דעם אויך אַ פוילענצער.

אַזעלכע מענשען זוכען גאָרנישט, זיי דאַרפען גאָרנישט און זענען צופרידען מיט דעם לעבען ווי עס איז.

האָט די לינקאָלן פאַמיליע געלעבט טאַקע אין אַ חורבה אָן אַ דאַך און אָן ווענט און די קליידער זייערע זענען געווען אַ העמד אָן אַ „סטאַן", אָן אַרבעל און אַ קאָלנער האָט מען ערשט געדאַרפט צוביינען.

דאָס מיינט: די פאַמיליע האָט גאָרנישט געהאַט, געלעבט ווי האַלב-ווילדע מענשען און דער טאַטע האָט ווייטער געפוילענצט.

און די אָרימע פרוי, די מוטער פון דעם צוקינפטיגען גרויסען פּרעזידענט, וועלכער איז דערמאָלט אַלט געווען אַכט יאָהר, איז געווען אַ קראַנקע, אַ צעווייטאָגטע און האָט אויף איהר מאַן נישט געהאַט קיין שום איינפלוס.

אַזוי איז דער קליינער אייב איבערגעלאָזען געוואָרען אינגאַנצען צו דער אַפּיעקע פון זיין טאַטען, וועלכער האָט איהם גאָר נישט געלערנט, גאָר נישט ערצויגען און אַפילו אין שול נישט געשיקט.

וואָס וואָלט פון אייבראַהאַם לינקאָלן מיט אַלע זיינע גייסטיגע מעלות אויסגעוואַקסען, אויב נישט אַן אומוויסענדיגער, פערוואָרלאָזטער און אומגעלומפּערטער נפש ווי זיין טאַטע.

נאָר האָט זיך אויף דער סצענע בעוויזען די שטיפמאַמע פון דעם קליינעם אייבי, סערע בוש דזשאָנסאָן.

זיין מוטער איז געשטאָרבען, ווען ער איז אַלט געווען קנאַפּע ניין יאָהר, און דער פאָטער, וועלכער האָט איבערהויפּט פאַר קיינעם נישט געזאָרגט, האָט חתונה געהאַט מיט דער צווייטער פרוי אַן אַלמנה מיט דריי קינדער, אויף וועלכער ער האָט געהערט, אַז זי פערמאָגט אַ רייכען נדן.

קיין נדן האָט סערע בוש דזשאָנסאָן נישט געהאַט. אָבער אַ גרויסע אשת-חיל איז זי געווען, און זי האָט קודם כל זיך גענומען צו מאַכען איהר מאַן, דעם פוילענצער, פאַר אַ מענשען, זי האָט איהם געצוואונגען צו שטעלען זיך צו דער אַרבייט און אויפבויען אַ מענשליכע וואוינונג, אַז ער זאָל אויפהערען צו לעבען ווי אַ חיה אין אַ נאָרע.

נאָכדעם האָט זי אַריינגעבראַכט כלים פאַר דער קיך און מעבעל פאַר'ן הויז, וואָס די לינקאָלנס האָבען קיינמאָל אין זייערע אויגען נישט געזעהען. זי האָט אַריינגעבראַכט אַ אַנגעפיהל פון רחבות, אַ היימישע אַטמאָספער, וואָס האָט אויפגעמונטערט די פערעלענדטע מענשען און דערהויבען זייערע דערשלאָגענע געמיטער.

נאָכדעם האָט זי זיך איבערגעגעבען צו דער ערציהונג פון איהר שטיף-זון, וועלכען זי האָט דערקענט פאַר אַ גרויסען מתמיד, האָט זי מיט איהם געלערנט די ביבעל, אין וועלכער ער איז געוואָרען בעהאַוונט; געקויפט איהם ביכלעך צום לייענען, אויפגעמונטערט איהם צום לערנען, ביז ער איז צו 14 יאָהר געווען דער געבילדעטסטער בחור'ל אין דעם געגענט.

אייבראַהאַם לינקאָלן האָט שפּעטער ביי פערשידענע געלעגענהייטען ערקלערט, אַז אַלץ וואָס ער האָט דערגרייכט, האָט ער צו פערדאַנקען זיין מוטער, ווי ער האָט גערופען די שטיף-מאַמען.

עס איז געווען די שטיף-מאַמע, וואָס האָט געגעבען אַמעריקע דעם גרויסען פּרעזידענט-הומאַניטאַריער.

און אַ גרויסען מוסר-השכל לערנען מיר — עס איז די פרוי, די אשת-חיל, וואָס שאַפט די היים און וואָס גיט דער וועלט אַזעלכע קינדער, ווי זי דערציהט זיי.

ר.

היינט און פאָלגענדע טעג!
רעוואָלוציאָנס-פילם
רעזשי Rouben Mamoulian
„גרויסשטעטישע גאַסען"
גלאַנץ און נויט פון די בולוואַרען פון דער גרויסער שטאָט.
עראָטישע סאַלאָן-דראַמע, געשאַפען אויפ'ן גרונד פון לעבען פון אונטערוועלט-אַריסטאָקראַציע
הויפּטראָלען: דער העלד פון „מאַראָקאָ"
Gary Cooper, Paul Lukas i Silwia Sydney
אויסערן פּראָגראַם:
קלאַנג-צוגאַבע און לאַנד-אַקטואַליטעטען

נעכסטער פּראָגראַם:
אולאַנער, אולאַנער, וואוילע בחורים
ערשטע פוילישע רעד- און זינגע מיליטער-קאָמעדיע
לויט דער איגספּירעגנאַציע פון גענעראַל
Wieniawa Długoszowski

דער זאַל איז: שטאַרק בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12 אַ זייגער בייטאָג
פּאָפּולערע פּרייזן פון די פּלעצער.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע פאַרפאַלען די יעדער צייט בייטאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג כט 7 אדר א' תרצ"ב

מערץ
זון־אויפגאנג 6.21
זון־אונטערגאנג 5.24

ווי אזוי וועט ארבייטען דער קאמיטעט צו העלפן פעראָרימטע יודען?

נעכטיגע זיצונג פון קאמיטעט

נעכטען איז אין לאָקאַל פון דער קהלה פאָר־געקומען א זיצונג פון הילפס־קאָמיטעט פאר פער־אָרימטע יודען.

צו דער זיצונג איז געקומען א זעהר קליינע צאָהל מיטגלידער פון קאָמיטעט. און מ'קען שוין איצט פאָראויסזעהען, אז אויב אפילו ס'זאָל זיך איינגעבען צונויפצוזאמלען א געוויסע סומע געלד פאר דער דאָזיגער אקציע, וועט זי אָבער מוזען נעפיהרט ווערען דורך דער קהלה גופא.

פרעזעס מינצבערג עפענענדיג די זיצונג ער־קלעהרט, אז דער ציגאַב־בודזשעט פון עטאט, וועל־כער ווערט געגומען ספעציעל פאר דער אקציע איז שוין אויסגעפערטיגט געוואָרן און שוין עפענט־ליך אויסגעלייגט געוואָרען צום אדורכקוקען דורך די עטאַט צאהלער. איצט וועלען שוין אנגעהויבען פונאנדערגעשיקט צו ווערען די צאָהלונגס־נאקאזען צו די צאָהלער.

דער פרעזעס לעגט פאָר, אז צוזאמען מיט די „נאקאזען" זאָלען פונאנדערגעשיקט ווערען אויפ־רופען, אין וועלכע ס'זאָל אנגעוויזען ווערען אויף וואָס פאר א צוועק דער ציגאַב־שטייער ווערט גע־נומען און די צאָהלער זאָלען אויפגעפאָדערט ווערן די סומען גלייך איינצוצאָהלען און נישט וואַרטען ערשט אויף קיין צוואַנגס עקזעקוציעס.

אדוו. ווייצמאַן גיט דאן אָפּ א בעריכט פון דער סוב־קאָמיסיע, וועלכע איז געשאַפען געוואָרען, כדי אויסצואַרבייטען א פּלאַן ווי אזוי פונאַנדער־צוטיילען די הילף. די קאמיסיע האָט זיך ארויס־געזאָגט געגען געבען הילף אין נאַטור, ערשטענס צוליב דעם, וואָס ס'עקזיסטירען שוין 3 קוכען וואָס ווערען סובסידירט דורך דעם אַלגעמיינעם אַר־בייטסלאָזען קאָמיטעט און דורך דער קהלה און וואָס גיבען שוין ארויס 2500 מיטאָגען טעגליך און איצט ווערט שוין געעפענט א פירטע קיך. וואָס שייך די דערנעהרונג פאר קינדער פיהרט די אקציע דער „טאָז" און ס'וואָלט געקאָנט זיין א פראגע ווענן געבען א סובסידיע דעם „טאָז", די הילף פון קאָמיטעט דאַרף זיך אויסדריקען אין געלד־שטיצע, וואָס ס'זאָל ארויסגעגעבען ווערען פאר די וועלכע וועלען זיך ווענדען. די געלד־שטיצע דאַרף געגעבען ווערען דורך דער סאָציאַ־לער הילפס־קאָמיסיע ביי דער קהלה, וועלכע קען עווענטועל דערגענצט ווערען דורך מיטגלידער פון קאָמיטעט. אדוו. ווייצמאַן האַלט אויך, אז א טייל פון געלד דאַרף בעשטימט ווערען אויף רעקאָנ־סטרוקטיווער הילף אויף דעם אופן, אז ס'זאָלען סובסידירט ווערען די אָהן־פראָצענטיגע גמלות־חסדים־קאַסעס וואָס עקזיסטירען ביי פעראיינען, חברות און שטיבלעך. די אקציע דאַרף זיך, לויט דער קאָמיסיע אנהויבען ווען אין קאַסע וועט זיין 5000 זלאָטיס.

ס'ענטוויקעלט זיך א קליינע דיסקוסיע, נאָך וועלכער ס'ווערט בעשלאָסען דערווייל נישט אנצו־נעמען אין דעם זין קיין שום בעשלוס, ווייל די צאָהל אנוועזענדע איז צו קליין.

אויף א פראגע פון אדוו. ווייצמאן ענט־פערט פרעזעס מינצבערג, אז די אקציע פאר די פעראָרימטע וועט קיין שום געמיינזאַמעס נישט האָבען מיט דער פסח־אקציע, וועלכע די קהלה וועט פיהרען אזוי ווי יעדעס יאָהר.

ס'איז אלזאָ אוועק שוין נאָך א זיצונג און די אקציע האָט זיך נאָך נישט גערירט פון ארט

יוד. לעהרערינס מיט 6־יעהריגע פראקטיק

ווערן ארויסגעשטויסן פון די יוד. פאלקס־שולען

און זייערע ערטער ווערען בעזעצט מיט יונגע קריסטליכע סעמינאריסטען

יודישע פאלקס־שולען זענען בעזעצט מיט 50 פראצ. קריסטליכע לעהרערס

און יודישע לעהרערינס ווערען ארויסגעווארפען אויפ'ן ברוק

יודישע דעפוטאטען וועלען אינטערווענירען אין בילדונגס־מיניסטעריום

אין נעכטיגען נייעם פאָלקסבלאַט, האָבען מיר מיטגעטיילט, ווענען די מהומה, וואָס דער נייער שול־געזעץ האָט ארויסגערופען ביי די לעה־רער פון די יודישע מיטעל־שולען, צוליב וועלכען די יודישע לעהרער זענען בעדראָהט מיט זייערע עגזיסטענצען.

ווי מיר דערוויסען זיך, געפינען זיך די לעהרער פון די יודישע פאָלקס־שולען אין א פיל ערגערע לאַגע, נישט צוליב דעם נייעם שול־געזעץ, נאָר ביז איצט זענען די יודישע לעהרער'ס, בפרט די יודישע לעהרערינס איגנאָרירט געוואָרען אויף א ממש סקאנדאַליעזען אופן:

סעפטעמבער פ. י. זענען מעהרערע יודישע לעהרערינס פון די פאָלקס־שולען רעדוצירט גע־וואָרען מיט א 3 חדשים'דיגע קינדיגונג. די קינ־דיגונג האָט זיך געענדיגט דעם 30 טען נאָוועמבער.

דעם 1־טען דעצעמבער, זענען די רעדו־צירטע יודישע לעהרערינס גערופען געוואָרען צום שול־אינספעקטאָר, וואו מ'האָט זיי ערקלערט, אז זיי קענען צוריק אנגאזשירט ווערען מיט'ן תנאי, אויב זיי וועלען אונטערשרייבען, אז זיי זאָגען זיך אָפּ פון דער 3 חדשים'דיגער קינדיגונג. באין ברירה, האָבען זיי מסכים געווען צום פאָרשלאַג, און 10 לעהרערינס האָבען אונטערגעשריבען. דער דאָזיגער דאָקומענט איז געבליבען ביים שול־אינס־פעקטאָר, פון וועלכען זיי האָבען אפילו קיין אָפּ־שריפט נישט בעקומען.

נאָך א חודש ארבייט, זענען זיי ווידער אמאָל גערופען געוואָרען צום אינספעקטאָר, וואו מ'האָט זיי ערקלערט, אז זיי האָבען נישט מעהר קיין פּאָסטענס, מחמת דער שול־קוראַטאָר האָלט זיך ביי דער רעדוקציע, און היות, ווי זיי האָבען נאָר געאַרבייט איין חודש, האָבען זיי נישט קיין רעכט צו פערלאַנגען פאר קיין קינדיגונג, און ממילא קענען זיי נישט געניסען פון די סאָציאַלע פערזיכערונגען.

די לעהרערינס האָבען דאַן אָפּגעגעבען א רעקורס צום קוראַטאָריום, וועלכער איז אָפּגעזאָגט געוואָרען.

פון דאַן קלאַפּען די רעדוצירטע יודישע לעהרערינס אָפּ די טירען פון אינספעקטאָריאַט און קוראַטאָריום. דער אינספעקטאָר שיקט זיי צום קו־ראַטאָר און דער קוראַטאָר שיקט זיי צום אינספעק־טאָר, און דער איינציגער תירוץ איז: פאר יודישע פאָלקס־שולען זענען נישטאָ קיין עטאַטען.

אמת, פאר יודישע לעהרערינס אין די יודי־שע פאָלקס־שולען זענען טאקע נ'שטאָ קיין עטאטען ווייל... די פּאָסטענס פון די רעדוצירטע יודישע לעהרערינס אין די פאָלקס־שולן זענען בעזעצט גע־וואָרן פון יונגע קריסטל. סעמינאַריסטן, וועלכע זענען נאָר וואָס ארויס פון סעמינאַריום. יודישע לעהרע־רינס מיט א 5 און 6 יעהריגער פראַקטיק, זענען ארויסגעוואָרפען געוואָרען אויפ'ן ברוק, און אין די יודישע פאָלקס־שולען לערנען מיט די יודישע קינדער — קריסטליכע סעמינאַריסטען, און ווי אזוי קריסטליכע לעהרעס ווירקען אויף דער פסיכיק פון יודישען קינד, איז דאָך בעוואוסט. והשנית, האָבען די יודישע קינדער ווייניגער שול־טעג. מחמת די קריסטליכע לעהרער'ס לערנען נישט זונטאג און נישט חנאות. אזוי ארום פערלירען די יודישע קינדער א סך שול־טעג.

ווי מיר דערוויסען זיך, זענען די יודישע פאָלקס־שולען ביים היינטיגען טאָג שוין בעזעצט מיט 50 פראָצ. נישט יודישע לעהרער'ס אזוי, למשל, אין דער פאָלקס־שולע נומ. 128 אויף נייע זגערזשעווסקא 20, ארבייטען 4 קריסטליכע לעה־רער'ס. אין דער פאָלקס־שולע נומ. 144 — 11 ליס־טאָפּאַד 72 א העלפט קריסטליכע לעהרער'ס. אין דער פאָלקס־שולע אויף אגראַדאָווא 12 — 6 קריסט־ליכע לעהרער'ס א. אז. וו. אין מעהרסטע טייל יודישע פאָלקס־שולען זענען דאָ קריסטליכע ליי־טער'ס און לייטערינס. צו די שול לייטער־קורסען ווערען יודען איבערהויפּט נישט צוגעלאָזען.

דאָס כאַראַקטעריסטיש דערביי איז, וואָס אין די ליסטעס פון די שולע. וואו ס'אַרבייטען קריסטליכע לעהרער'ס, ווערט אויף זייערע ערטער אנגעגעבען יודישע נעמען, און דאָס איז אין א צייט, ווען יודישע לעהרערינס מיט א 5 און 6 יעהריגער פּראַקטיק, שלאָגען אָן די טירען פון קוראַטאָריום און פון אינספעקטאָריאַט, און מ'ענט־פערט: פאר יודישע שולען זענען נישטאָ קיין עטאַטען.

דער לעהרער־פעראיין האָט זיך שוין אפיל זיינער צייט דערוועגען געווענדעט צום בילדונגס־מיניסטער, אויף וואָס דאָס מיניסטעריום האָט געענטפערט, אז ס'איז זיי נישט בעקאנט אזא ארט „סיסטעם" וואָס ס'ווערט אַנגעווענדעט אין לאָדזער קוראַטאָריום.

ווי מיר הערען, האָבען זיך איצט די רעדו־צירטע יודישע לעהרערינס געווענדעט צו די יודישע סיים־דעפוטאַטען, וועלכע האָבען צוגעזאָגט צו אינטערווענירען דערוועגען אין בילדונגס־מיניסטעריום.

ס'איז באמת א סקאנדאַליעזער פאַקט, אויף אזא אופן צו איגנאָרירען יודישע לעהרערינס. צו רעדוצירען יודישע לעהרערינס און זייערע ערטער אין די יודישע פאָלקס־שולען זאָלען בעזעצט ווערן מיט יונגע קריסטליכע סעמינאַריסטען.

אויף די יודישע דעפוטאַטען ליגט א חוב אנצונעמען אן ענערגישע אקציע א סוף צו מאַכען צו דער איגנאָרירענדער בעציהונג פון דער לאָדזער שול־מאַכט צו די יודישע פאָלקס־שולען. מיר האָבען רעכט צו פאָדערען, אז די יודישע קינדער זאָלען שטעהען אונטער דער אויפזיכט פון יודישע לעה־רער'ס, נישט פון יונגע סעמינאַריסטען.

אב.

פאלשע 5 זלאטעס

ווי אזוי קען מען זיי דערקענען

(א) די לעצטע טעג האָבען זיך בעוויזען פאלשע 5 זלאָטיס, וועלכע זענען זעהר גוט נאָכ־געמאכט.

די פאלשע 5 זלאָטיס לאָזען זיך דערקענען פון זייער גרויען קאָליר. דער אדלער איז נישט דייטליך.

לעהרער'ס בעקומען נישט רעגו־לער אויסגעצאהלט די פענסיעס

אינטערווענץ פון די לעהרער־פעראיינען

(2) צוליב דעם, וואָס די לעהרער'ס בע־קומען לעצטענס נישט רעגולער אויסגעצאָהלט די פענסיעס, האָבען זיך די לעהרער־פעראיינען גע־ווענדעט צו אלע אפּטיילונגען, יעדען 30 טען זאָל צוגעשיקט ווערען בעריכטען ווענען דער נישט פינקטליכקייטען ביים אויסצאָהלען די לעהרער־פענס־יעס. כדי די פערוואלטונגען זאָלען קענען אינטער־ווענירען דערוועגען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) קאַספּערקעוויטש (זגערזשער 54), סיט־קיעוויטש (קאָפּערניקאַ 26), זונדעלעוויטש (פּיעט־ריק. 25), סאָקאָלעוויטש (פשעיאַזד 19), ליפּיעץ (פּיעטריק. 193), ריכטער (11 ליסטאָפּאַד 86).

יונגע עלעגאנטע פרוי סמ'ט זיך אויף אלעע קאשטשושקי

(2) נעכטען אָוונט, האָבען די דורכגעהער אויף אַל. קאָשטשושקי בעמערקט, ווי אַן עלעגאַנט־געקליידעטע יונגע פרוי כאַפּט האַסטיג ארויס פון האַנד־בייטעל א פלעשעלע און טרינקט אויס עפּעס א פליסיגקייט. נאָך איידער מ'האָט בעוויזען ארויס־צורייסען דאָס פלעשעל, איז זי געפאלען אויפ'ן טראָטואַר. דער דאָקטאָר פון דער פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט, אז זי האָט זיך גע'סמ'ט מיט יאָדינע. אין א האָפענונגסלאָזען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שטאָטישען זאַמעל־פונקט. איהר נאָמען איז העלגא לישקע פון נאַרו־טאָוויטש 32.

די סיבה פון זעלבסטמאָרד איז נישט בע־וואוסט.

62 יעהריגע פרוי ארויסגע־פאלען פון פענסטער

צעשפאלטען דעם קאפ און צעבראכען די האנד

(ב) אויף לימאַנאָווסקא 189 איז די 62 יעהריגע אנא זשאק ארויסגעפאלען פון פענסטער אויפן ברוק. ביי איהר איז צעשפאָלטען געוואָרען דער קאָפּ און צעבראָכען די האַנד.

קלאנג־קינא־טעאטער
APOLLO
היינט און פאלגענדע טעג!
העלדישע עפּאָפּיי פון די געשיכטען פון די קאמפען מיט'ן צאַריזם ווענען דער אומאָפּהענגיגקייט פון פוילען א. ז.
10 פון פאוויאק
מעכטיגער פילם אויפ'ן גרונד פון די זכרונות פון Jan-Jur Gorzechowski
אין די הויפּטראָלן:
ZOFJA BATYCKA
BOGUSŁAW SAMBORSKI
ADAM BRODZISZ
KARLINA LUBIENSKA
JOZEF WĘGRZYN
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג—12 א זייגער בייטאָג.
נעקסטער פּראָגראַם: „דערלייזונג" לויט טאָלסטאָי

לאדזער יודישער קאמעראל־טעאטער
אלעע 1־טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעומאן.
גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט־טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראָדערזאָן.
היינט, מאנטאג – נאר 1 פארשטעלונג אנהויב 9.45 אָוונט
ווידערהאָלונג פון 25־טען יובילעאום־פּראָגראַם
„שמחות ביי יודען"
אין 2 טיילען, 13 בילדער.
1) פּראָלאָג, 2) בין מנחה למעריב, 3) וואָלס, 4) ווייאָ, פערדעלעך!... 5) אבריש און דאַברוש. 6) שמענדריקעס, 7) גערָאנגעל, 8) שרה־באנדע, 9) אלע זענען גוט, 10) אינדרא, 11) ראוי לחופה, 12) דער ארעס־טאנט פון נאָוואָמיעסקא, 13) פינאַל: שמחות ביי יודען.
טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, י. אָבערזשאַנעק, א. גאָלדפאַדען און פ. פּיאַראָוו. מוזיק: קאָמפּ. דוד בייגעלמאַן, מ. לישט און פאָלקס־מאָטיווען. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: דינה מאַטיס. רעזשי ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. קאָנצערט־מייסטער: ש. ביינעלמאַן, בינע־אינספּ מ. קאַן.
עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאָלדשטיין, מרים דאָלסקאַ, ש. דזשיגאַן, שיינע מרים, צילי סטאָל, מ. פּעטערמאַן, מ. פּולאָווער, מ. קאַן, י. ריינגאַס, י. שומאַכער, י. שיפּער און א. קינסטלערישער טאַנץ־קווארטעט. די קאַסע איז אָפען פון 6 א זייגער אין אָוונד.

געהיימנישפולע טראגעדיע אויף פיענקנא גאס

שכנ'טע ברענט אויס איהר שכן די אויגען מיט זאלץ-זויער

פערברעכערין גיט זיך אליין איבער אין די הענד פון דער פאליציי

(2) אויף פיענקנא 63 האט זיך נעכטען אפגעשפילט א געהיימנישפולע טראגעדיע:

אין דעם הויז וואוינט יאן סקיבא, זיין שכנ'טע איז העלענא לאנגע. סקיבא מיט די לאנגע זענען זיך אייביג געגאנגען זייער ווענ. די שכנים האבען קיינמאל נישט בעמערקט, זיי זאלען האבען צווישען זיך עפעס געמיינזאמעס.

נעכטען בעת סקיבא איז ארונטערגעגאנגען פון די טרעפען, איז איהם ענטגעגען געקומען די שכנ'טע העלענא, און אהן שום קונצען איהם אנגעגאסען דעם פנים מיט זאלץ-זויער, פון וואס ביי סקיבא'ן זענען אויסגעברענט געווארען די אויגען און פנים

ס'איז באלד אנגעקומען די פאגאטאוויע, וועלכע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל שוו. יוזעפא.

העלענא איז נישט אנטלאפען, און מיט'ן פלעשעל אין דער האנד האט זי געווארט ביז ס'איז אנגעקומען די פאליציי.

אויף דער פראגע פון דער פאליציי. פאר־וואס זי איז בעגאנגען דאס פערברעכען, האט זי קיין שום ערקלערונגען נישט געוואלט געבען. אויך סקיבא וויל נישט געבען קיין שום ערקלערונגען. צוליב דעם איז דער פאליציי נישט געלונגען פעסטצושטעלען די סיבות פון דער געהיימנישפולער טראגעדיע.

א תליה אויף די טרעפען פון פעטריקאווער 120

שרעקליכער זעלבסטמארד פון א נע ונד'ניק

(2) די איינוואוינער פון פעטריקאווער 120 האבען בעמערקט, אז אין טרעפען-הויז הענגט א מאנספערשוין. די לאקאטארען האבען געמאכט א גוואלד און ארויסגערופען די פאגאטאוויע. איינער פון די לאקאטארען האט דערוויל איהם אפגעשני־טען פון דער תליה. ער איז שוין אבער געווען קאלט. דער דאקטאר פון דער פאגאטאוויע האט נאר פעסטגעשטעלט דעם טויט

די אנגעקומענע פאליציי האט פעסטגעשטעלט אז דער געהאנגענער איז דער 25-יאהריגער אנטאן פעלכאטאווסקי, א היימלאזער. ס'איז אויך פעסט־געשטעלט געווארען, אז די לעצטע צייט האט דער אומגליקליכער עטליכע נעכט גענעכטיגט אין דער סטאטישער נאכט-היים.

ווי ס'ווייזט אויס. האט ער מעהר נישט געקענט אריבערטראגען דעם נע ונד זיין, און זיך אויפגעהאנגען אויף די טרעפען פון הויז פעטרי־קאווער 120.

פערמאסקירטע באנדיטען מיט רע־וואלווערען אין די הענד

רייסען זיך אריין אין מיטען נאכט צו א פויער. און רויבען צו 8,000 זל.

פערגאנגענע נאכט זענען באנדיטען בעפאלען די וואוינונג פון יוזעף פלוטאוו אין זד. וואליא. זע בען אריין אין שלאף-צימער און פערלאנגט דאס געלד, וואס פ. האט מיט עטליכע וואכען צוריק בעקומען פון א פערקויפטע נחלה. אונטער די דראה־הונגען מיט'ן טויט, האט דער דערשראקענער פ. די פערמאסקירטע באנדיטען ארויסגעגעבען 8 טויזענד זל. זיי האבען איהם געדראהט אז אויב ער וועט אין משך פון 3 שעה צייט מאכען אן אלארם וועט ער ערמארדעט ווערען. פ. האט דעריבער ערשט א'נדערפריה געמאלדען דער פאליציי.

די באנדיטען ווערען געזוכט אין די שכנישע דערפער.

א רעטונג
צום קריזים!!!

קויפט א לאס צו דער איצטיגער 5. קלאס אין דער איינציג-בעוואוסטער און גליקליכער קאלעקטור פון

F. BRAJTSZTAJN

Łódź, Piotrkowska 14

telefon 142-47

וואו עס זענען שוין טויזענדער מענשען גליקליך געווארען. די ציהונג קומט שוין פאר דעם דאנערשטאג, דעם 10-טען מערץ ד. י.

פערשפעטיגט נישט! כל הקודם זכה!

ביי דער צווייטער קלאס איז אין מיין קאלעקטור געפאלען

30.000 זל. אויף №89011

63 יעהריגע זקנה גל'יטשט זיך אויס און צוברעכט הענד און פיס

(2) אין לאנגאוועק, נעבען לאדז, האט זיך די 63 יעהריגע אידא ראדאמסקא אויסגעגליטשט אזוי אומגליקליך. אז זי האט צובראכען די הענד און פיס. אין א זעהר שווערען צושטאנד, האט זי די פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

היינט, 9 אווענד – שלאגער איבער אלע שלאגערס!

פאפולערע פארשטעלונג

פון 50 גר. ביז 2 זל.

דזשעק רעכטצייט

אין זיין 2-טער גרויסטער אויפפיהרונג

„איציק'ל גנב"

אין 3 אקטען פון י. פרידמאן, מוזיק-רעזשי – דזשעק רעכטצייט.

מיט דעם אנטייל פון דער בעליבטער ארטיסטין-זינגערין **יוכבד זילבערג**. דער גאנצער אנסאמבל אין שיינע קונסט-ראלן.

בילעטען אין קאסע פון פילהארמאניע.

ס'בעטייליגען זיך לויט (א.ב) פרויען: זמזעל, בעזמאן, האניגבוים, טופמאן, יאקובאוויטש, רובינא. מענער: אייזענבערג, זמועל, באלבירסקי, נוטמאן, הערשקאוויטש, האמבורגער. טופמאן. דיריגענט: זעלמאן. טעכנישע לייטונג: ק. גוטמאן. סופליאר: מ. אייזענבערג.

די נייעסטע פערפומען

אוז אלערליי אינ- און אויסלענדישע

קאסמעטיק

עמפפעהלט צו קאנקורענץ-פרייזען די מאדערנסטע פערפומעריע

פאר אנגראסיסטען ספעציעלער ראבאט

הורט און דעטייל!

J. DRUKIER

ZAWADZKA 5, TELEFON 175-92

ר. איזראעל.

פערעלע

א סענסאציאנעל־ער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

114:

— לעאן האט א פרוי מיט א קינד אין ווארשא? האט בערנארד קאלינסקי נאכאמאל איבער־געחזר'ט, און דאס איז מעגליך? פריילין פערעלע האלפערן, ס'איז אמת, איך האב מיך אונטער־גענומען דעם גאנצען ענין אויפצוקלערען נאך מעהר דערפאר, ווייל איך אליין בין צו שטארק אין איהם אינטערעסירט. איך פערזענליך. מיין לעבען, מיין גאנצע קאריערע איז פערשפילט געווארען, צוליב די אויסוואורפען, וועלכע קירעווען מיט דער קייט פון פערברעכענס. אבער איהר דארפט מיר זאגען, אויב איהר האט צוטרוי צו מיר, אלץ וואס איהר ווייסט וועגען דעם דאזיגען ענין.

— איך קען אייך זעהר גוט פאניע קאלינסקי, איך האב שטענדיג בעוואונדערט אייער ענערגיע און שטארקען ווילען, אזעלכע מענשען האבען מיר שטענדיג אימפאנירט, דעריבער ווען איך האב מיך דערוואוסט, אז איהר האט צוגעלעגט א האנד, אויפצוקלערען דעם ענין בין איך גלייך אהערגע־קומען צו אייך.

— אפשר שטער איך דא, האט דאקטאר גאלד געפרעגט, ווילענדיג ארויסגעהען פון צימער.

— פערקעהרט דאקטאר, דו ווערסט אונז נויטיג זיין. איך בין זיכער, אז ס'געהט צום סוף און מיר אלע דריי דארפען און וועלען האבען א חלק דערין. בלייב דא גאלד.

— פערשטענדליך, אז איך האב אויך גאר נישט געגען דעם, אז דאקטאר גאלד זאל וויסען פון אלעם, האט פערעלע געזאגט און דערביי א קוק געגעבען אויפ'ן דאקטאר מיט א וועלכע אויגען, וועלכע האבען ווי גערעדט, אזוי ווי זיי וואלטען געזאגט: „וואס מיינסטו, אז איך האב פערגעסען די ליבעס־ערקלערונגען, וואס דו פלעגסט מיר מאכען, אז איך האב פערגעסען, ווי דו האסט מיך געוואלט דערווייטערען פון לעאנען.

דאקטאר גאלד האט פערשטאנען פערעלעס בליק, אין איהם האט זיך צוריק דערוועקט זיין אלטע לײדענשאפט צו פערעלען. ס'זענען געווען צייטען, ווען גאלד האט נישט געקענט גלייכגיל־טיג אדורכגעהען נעבען פערעלען. ווען ער האט איהר דערלאנגט די האנד האט עס איהם אפגע־בריהט. ווען זי האט א קוק געגעבען אויף איהם מיט איהרע גרויסע סאמעטענע אויגען, איז איהם געווארען אזוי גוט און אנגענעהם, אז מען האט פערמאכט די אויגען, כדי די מינוט זאל נאס לענגער דויערען, ער האט זיך איצט דערמאנט אין דעם אלעמען, אבער, אזוי גוט ווי פערעלע, אויך געשוויגען.

— ס'וואלט געווען איבריג אנצוהויבען פון דעם, וואס איז שוין לאנג פארגעקומען, האט פערע־לע נידערגעשלאגען געזאגט, איהר ווייסט דאס אלע אויסגעצייכנעט. פערעלע האט ווייטער געוואלט רע־דען, אבער די טרעהרען האבען זי געשטיקט. איה־רע איבערלעבענישען זענען געווען צו שטארק, אז זי זאל זיך קענען באלד בעהערשען. זי איז געווען פולשטענדיג צוזאמענגעבראכען. ערשט איצט האט גאלד בעמערקט, אז פערעלע איז געווארען בלאסער, ארום די אויגען זענען געווען שווארצע רעדער, איהר שטים האט געציטערט און זי האט זיך קוים געהאלטען אויף די פיס.

בערנארד האט קיין שום טרייסט־ווערטער נישט געדעדט, נאר איז צוגעגאנגען צו דער שאנק ארויס־גענומען פון דארט א גרויסע פלאש קאניאק און איינגעגאסען פאר אלע דריי צו גרויסע גלעזלעך.

— טרינקט, פריילין האלפערן, דאס וועט אייך שטארקען.

פערעלע האט זיך נישט אקעגענגעשטעלט און גלייך אויסגעלעדיגט דאס גלעזעל, זי האט זיך ליכט פערהוסט, אבער באלד האט זי דערפיהלט אזא ווארימקייט אין גאנצען קערפער, אין קאפ האט איהר א מיש געגעבען, אבער זי איז נישט שיכור געווארען, זי האט זיך פולשטענדיג בעהערשט, הגם זי האט זיך געפיהלט אזוי ווי אין דער לופטען, אזוי לייכט און מונטער, פרעהליכער און מוטיגער, רויטע פלאמען האבען זיך בעוויזען אויף איהר בלייכען פנים און די אויגען האבען אנגעהויבען גלאנצען.

— ס'איז אפשר געווען צו שטארק, האט בער־רעלע געזאגט, אזוי ווי זי וואלט זיך [illegible] ענטשולדיגען דערפאר, וואס זי האט מיטאמאל אויס געטרונקען דאס גרויסע גלעזעל.

— דאס מאכט נישט, איצט זענט איהר [illegible] שטארקער און מונטערער און איהר [illegible] אונז קע־נען דערציילען אלץ וואס איהר ווייסט.

— ווי איך האב אייך שוין [illegible], איז לעאן א פערהייראטער מענש, ער האט חתונה געהאט אין ווארשא מיט דעם גביר ארנשטיינס טאכטער, ער האט א קינד....

פערעלע האט אזוי ווייטער דע[illegible] אלץ, וואס זי האט געהערט פון העלענאן אין ארעסט. זי האט נישט פערפעהלט קיין איין ווארט. צו גוט האט פערעלע זיך דאס איינגעפאקט אין קאפ אריין, אז זי זאל קענען ווען עפעס פערגעסען. ביידע מאנספערשוינען זענען געזעסען אזוי ווי פערשטיינערט און זיך צוגעהערט צו דעם אלעם וואס פערעלע האט צו זיי גערעדט. ס'האט זיך זיי אויסגעדוכט ווי א לעגענדע, ווי א מעשה, וואס ווערט דערציילט פון אלטע צייטען און נישט ווי א געשעהעניש, וואס האט פאסירט פאר זייערע אייגענע אויגען און וואו זיי אליין זענען געווען די מיטהעלדען פון דעם געשעהעניש.

— און איצט האט פערעלע פערענדיגט גע־פינט זיך דארט אין ארעסט זיין פרוי, ווענען וועל־כער איך בין איבערצייגט, אז זי איז פולשטענדיג אומשולדיג.

בערנארד האט זיך בעקוועמער אויסגעזעצט אויף זיין פאטעל און האט א לאנגען פייף געגע־בען, אזוי ווי א מענש, וועלכער וואלט זיך דער־וואוסט, ווען עפעס א זאך, וואס איז פאר איהם זעהר וויכטיג.

— אזוי גאר איז די [illegible], האט בערנארד זיך פערטראכט. א מעשה מיט א ירושה, מיט א צוואה, א געפעלשטער אדער א [illegible], לעאן האט געוואלט מיטאמאל רייך ווערען און דאס דורך אלע כשר'ע און נישט כשר'[illegible]. אזוי איז דאס גאר, פערעלע איהר זענט [illegible]. פון דאנען ציהען זיך אלע אומגליקען און פער־ברעכענס און פון דאנען וועלען מיר טאקע אנ־הויבען.

בערנארד קאלינסקי האט שארף [illegible] גאלד'ן. בערנארד האט געמיינט, אז דער דאקטאר וועט איהם פערשטעהען, גאלד'ן איז אבער בכלל שווער געווען זיך צו ארינטירען [illegible] דעם דאזיגען געהיימנישפולען ענין און ער האט אויף בערנארדס בליק נישט געענטפערט.

— איצט ווערסטו שוין מסכים זיין, האט בער־נארד זיך ענטשלאסען, אז דו מוזט מיר איבערגע־בען די דאקומענטען, וואס לעאן האט ביי דיר בעהאלטען.

גאלד איז געווען אין א פערלעגענהייט, ער האט געוואוסט, אז די דאקומענטען [illegible] האבען א זעהר גרויסען ווערט פאר דער זאך. ער האט דעריבער געענטפערט:

— בערנארד, דו מוזט דערצעהלען פערעלען וועגען וואס ס'האנדעלט זיך און דאן וועלען מיר בעשליסען.

(פארטזעצונג קומט).

א „נעטרייער" אנגעשטעלטער

נאך 11 יאהר א"בייט ווערט ער נעלם מיט 4.500 זל.

(2) אין ס. גאלדבלומ'ס אייזען-געשעפט אויף פיעטריקאווער 99 איז זייט 11 יאהר געווען אנגעשטעלט אלתר זילבערפריי פון זגערזש. די פירמע האט צו ז.'ן געהאט דאס פולסטע פערטרויען, און ער פלעגט ערלעדיגען אלע געלד-ענינים.

דעם 4 מערץ ד. י. האט דער בעל-הבית געגעבען זילבערפריי'ען א טשעק אויף 4,500 זל. איינצוקאסירען אין א באנק. ז. איז אבער ווי אין וואסער אריין. די פאליציי האט נאך איהם ארויסגעשיקט שטעק-בריף.

כאלופניקעס-אויסארבייטונגען-אויסשטעלונג אין לאדז

וועט פארקומען אין יוני ד. י.

(2) אויף דער לעצטער זיצונג פון קאמיטעט, וואס פערנעהמט זיך מיט איינארדנען די אויסשטעלונג פון די ארבייטען פון כאלופניקעס איז בעשלאסען געווארען די אויסשטעלונג איינצוארדנען אין לאקאל פון דער קונסט-גאלעריע אין שיענקעוויטש-פארק אין יוני ד. י. ס איז אויך אויסגעוועהלט געווארען אנ'אויסשטעלונג-קאמיטעט.

מ'גנב'עט וועש פון די ביידעם

און וואס ס'לאזט זיך...

(2) אויף פילסודסקיעגא 25 האבען גנבים אראפגענומען די וועש פון בוידעם, וואס האט געהערט צו יעקב גאלדשטיין. די גנבה בעטרעפט פיזעגד זל.

פון משה וויינשטיינ'ס געוועלב (פל. וואלנאשטשי 6) האט מען ארויסגעגנב'עט 3 זעק סחורה פאר 500 זל.

געהט א גוי פון שענקעלע

קריגט ער מיט אנ'אייזען איבערן קאפ

(2) אויף וואולטשאנסקא 73 זענען אומבעקאנטע בעפאלען דעם 28 יעהריגען עדמונד זאוואדזקי, וועלכער איז גראד געווען אביסעלע בגילופינ'דיג, און מיט אנ'אייזען איהם געלעכערט דעם קאפ.

3 פרויען איז אייז שטוב

זענען פערטשאדעט געווארען

(2) אויף גראניטאווא 12 איז נעכטען פערטשאדעט געווארען דריי פרויען. די פאגאטאוויע האט געגעבען הילף וולאדיסלאווא ביעשיקאווסקא, יאנינא סטאכורא און קאזשימירא בארטשאק.

מעסער-שטעכערייען

(א) אויף לימאנאווסקא 12, זענען עטליכע פערשוינען בעפאלען דעם 26 יעהריגען גודעק עדעלבאום, און איהם אריינגעשטאכען א מעסער אין פלייצע. די אנפאלער זענען אנטלאפען.

נאכט-פייגעל ווילען מאכען א „שהכול"

און זענען איינעם „מכבד" מיט א מעסער אין הארץ

(2) סטעפאן דערעווניאק, פון פאדערעווסקא 6 איז נעכטען אהיימגעהענדיג שפעט ביינאכט, פערטשעפעט געווארען פון עטליכע נאכט-העלדען. ער זאל פונדעווען שנאפס. אזוי ווי ער האט נישט געהאט קיין געלד, האבען זיי איהם, „מכבד געווען" מיט א מעסער אין הארץ. דערעווניאק'ן האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל און די פאליציי זוכט די כוסה-בחורים.

דער פריהלינג קומט

יעדע דאמע און יעדער הער שטרעבט זיך ענטשפרעכענד פארצובריייטען, כדי צו קענען ווירדיג צו בעגריסען די פרעהליכסטע צייט פון יאהר. דעריבער האט די דירעקציע פון איינציגען אין אונזער שטאט ווארען-הויז קאנסום ביי דער ווידזעווער מאניפאקטור, ראקיטשינער 54, צופאהר מיט טראמוואיען 10 און 16, וועלכע שטעהט אויף דער וואך פון די אינטערעסען פונ'ם קאנסומענט און האט פארגעברייט צום פריהלינג-סעזאן פאר דאמען א גרויסען אויסוואהל פון די מאדערנסטע וואל-שטאפען און זיידווארען פון די שענסטע מוסטערן און פארבען, זאווי עלעגאנטע וועש.

פאר הערן ווידער — די נייעסטע אנצוגשטאפען, וועש, שוכווארג, ווי אויך גאלאנטעריע.

צוליב'ן הערשענדען קריזיס האט דער קאנסום פערשאנען און רעדוצירט די פרייזען פון אלעם אזוי, אז אלע סחורות זענען ביליגער ווי די קאנקורענץ-פרייזען. זאווי אלע אנדערע אפטיילונגען זענען רייך פערזעהען.

אלע הויזווירטינס פון אונזער שטאדט האבען זיך שוין נישט איינמאל איבערצייגט, אז דער קאנסום איז די ביליגסטע איינקויפס-קוועלע אין לאדז. אלזא קויפען מיר איין צום פריהלינג אין קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור.

די ראיאן-קאנפערענץ פון תרבות אין לאדז

נעכטען איז פארגעקומען אין לאדז די ערשטע קאנפערענץ פון די תרבות-סניפים און טוער אין לאדזער ראיאן. די קאנפערענץ האט געעפענט ה' איגוש. לינדער מיט א קורצע בעגריסונגס-רעדע. נאכדעם ווי די פארשטעהער פון די ארגאניזאציעס האבען איבערגעגעבען זייערע בעגריסונגען איז געוועהלט געווארען א פרעזידיום און מען איז צוגעטרעטען צו דער טאג-ארדנונג.

וועגען די תרבות בעוועגונג אין פוילען רעפערירט דער דעלעגירטער פון צ. ק. „תרבות" אין ווארשא — ה' משה גארדאן. דעם רעפעראט וועגען דער העבעראישער טעטיגקייט אין לאדזער ראיאן האלט דער איגוש. לינדער. ער שטעלט זיך אפ בעזונדער אויף די לייסטונגען פון מרכז-עברי אין לאדז. נאך די רעפעראטען פון די ה"ה משה גארדאן א. ד. ר. דער העבראאישער וועלט-פעראבאנד און פון ה' ליבלינסקי א. ד. ט. די יוגענד אין די העבראאישע בעוועגונג. ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע אין וועלכער עס נעמען אנטייל אלע דעלעגאטען.

צום סוף ווערט געוועהלט א ראיאן-קאמיטעט און א ראיאן-ראט.

אין קאמיטעט זענען געוועהלט געווארען די ה"ה ל. גאלדבערג, איגוש. פ. לינדער, פראפ. בראווערמאן, מיניאוויטש, רייזמאן, רייכמאן, לובלינסקי, לעווי און בזוי ספעקטאר.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

עס וועט זיין א זעלטענער

טעאטער-אווענד

זונטאג, דעם 13 מערץ

דזשעק

רעכטצייט

איז זיין גרויסער

שלאגער"-פיעסע

און די בעליבטע

יוכבד זילבערג

ווער און וואס נאך?

פרטים — מארגען אויפ'ן זעלבען ארט.

דאס הייליגע שניידער'ל

פייפט אז די קליענטען און געהט פליטה פון לאדז

(2) אויף פיעטרק. 62 וואוינט דער שניידער אברהם גארנעק. מיט עטליכע וואכען צוריק, האט גארנעק צוזגענומען א שותף יצחק גיצעלעוויטש. באלד נאכן שותפות, האט גיצעלעוויטש גענומען מאכען רעקלאמעס, אז ער נעמט אן ארבייט אויף ראטעס און אויף וועקסלען.

פון די קליענטען האט ג. גענומען פריהצייטיג וועקסלען, און אז די קליענטען זענען געקומען מעסטען, האט דער שניידער זיי דערצעהלט, כל'ערליי תירוצים. צום סוף האט ער גענומען צו 10 זל. אויף צודאטען, און דער סוף איז געווען אז גיצעלעוויטש האט עוקר געווען פון לאדז.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האט גיצעלעוויטש די וועקסלען געלאזט זשירירען פון זיין שותף גארנעק און דיסקאנטירט.

ווי גארנעק ערקלערט, האט ער קיין שום אהניגג נישט געהאט פון זיין שותפס „טראנזאקציעס" און ער האט דאס „שטיקעל-ארבייט" געמאכט אויף אייגענער האנד.

פאליציי זוכט דעם הייליגען שניידערל.

דער שטורמישער ערפאלג

פון דזשעק רעכטצייט אין פילהארמאניע

מיט יעדען טאג שטייגט דער ערפאלג פון דעם אלגעמיינעם ליבלינג דעם שענסטען אמעריק. בוף-קאמיקער דזשעק רעכטצייט, וועלכער האט זיך ערווארבען די סימפאטיע פון לאדזער טעאטער עולם מיט זיין גלאנצענדען שפילען זינגען און טאנצען, דזשעק רעכטצייט האט אין „איציקל גנב" בעוויזען דאס ער איז אנ'ארטיסט מיט אלע מעלות, און ס'איז קיין וואונדער דאס פרייטאג, שבת און זונטאג איז די פילהארמאניע געווען איבערפולט און פיל מענשען זענען אוועק פון קאסע אהן בילעטען. היינט ווערט „איציקל גנב" מיט דזשעק רעכטצייט געשפילט צו פאפולערע פרייזען, צו זאמען מיט דזשעק רעכטצייט טרעט אויך אויף די גוט בעליבטע ארטיסטן און זינגערין יוכבד זילבערג.

Dr med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפ. אוס-שעה'ן 8—10, 12 און 2—5, 8—5, זונטאגן 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

אויפרוף

צום יודישען צייטונגס-לעזער!

אין אלגעמיינעם ווירטשאפטליכען קריזיס וואס האט נישט אויסגעמיטען דאס צייטונגס-וועזען לעבט אויך איבער דער יודישער צייטונגס-פערקויפער זעהר א שווערע ביטערע צייט.

ביי דעם היינטיגען טאג ווען די יודישע צייטונגען זענען זעהר ביליג איז אויך דאס פערדינסט פון צייטונג-פערקויפער פערקלענערט געווארען ביז צו א מינימום.

ביז איצט איז אויפ'ן יודישען פרעסע-מארק איינגעפיהרט אז פיל צייטונגס לעזער נעמען צייטונגען אויף בארג. א גרויסער טייל לעזער האבען נישט רעגולירט די חובות וואס זיי זענען שולדיג די צייטונגס-פערקויפער. די דאזיגע חובות דערגרייכען אין די הונדערטער זלאטעס.

דאס געאבט פולשטענדיג אונטער די עקזיסטענץ פון די צייטונגס-פערקויפערס פון פיל פון זיי געפינען זיך פשוט אין א קאטאסטראפאלער לאגע.

די צייטונגס-פערקויפער מוזען צאלען אלע טאג פאר די צייטונגען. דעריבער זענען זיי נישט אימשטאנד ווייטער צו געבען צייטונגען אויף בארג.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אייך חשובע לעזער איהר זאלט נעמען אין בעטראכט די שווערע לאגע, אין וועלכער עס געפינען זיך די צייטונגס-פערקויפער און מיר פערלאנגען צו בעצאהלען דעם צייטונג-פערקויפער די חובות ווי אויך גלייך צו צאהלען ביי נעמען די צייטונגען.

אויך בעטען מיר דעם געעהרטען פובליקום נישט צו נעמען די צייטונגען אויף איבערלעזען דען דערמיט ברעכט איהר אונטער די יודישע פרעסע וועלכע איז אזוי אויך עקאנאמיש בשפל המצב, ד. ה. זעהר נידריקט. מיט אכטונג

די פערוואלטונג פון אומפארטייאישען צייטונגס-פערקויפער-פעראיין אין לאדז

פון „ארט"

... און עס שפרודעלט מיט עבטען, פיינעם, קערנדיגען הומאר. עס קוואלט מיט לעבען און אקציע. די הארציגע נגונים צעלייגען זיך אין אלע אברים. פון נומער צו נומער ווערט דאס פובליקום ווארעמער און דערגייט ביז צו התפעלות. און דאס אלץ איז אויף „שמחות ביי יודען", וואס ווערט געשפילט טעגליך איין מאל פינקטליך 9,45 אוו.

די זילבערנע חתונה פון בעקאנטען מוזיקער יצחק יעקב מעלאדיסטא

מאנטאג דעם 7-טען מערץ ה. י. פייערן זייער זילבערנע חתונה דער בעוואוסטער און פאפולערער מוזיקער יצחק יעקב מעלאדיסטא און פרוי. יצחק מעלאדיסטא איז דא ביי אונז אין לאדז געוויס פאפולער אלס איינער פון די געציילטע ערשטראנגיגע מוזיקער מיט-גרינדער פון לאדזער סימפאנישען ארקעסטער. און אין די חסידישע ווי אויך אריסטאקראטישע-קרייזען בעקאנט אלס אנפירער פון באלגע ארקעסטער, ווי ער ווערט איבעראל געשעצט אלס איינער פון די אינטעליגענטסטע מוזיקער'ס, היינט מאנטאג פייערט ער זיין זילבערנע חתונה.

יודישע עצה

דער פרענומעראטאר.

אמת, אנ'אנגעשטעלטער האט רעכט אויף אנ'אנטשעדיגונג פאר אפרוה-אורלויב נאכ'ן ערשטען ארבייטס-יאהר, נישט לויט'ן פאקטישען, נור לויט'ן קאלענדאר-יאהר, אבער נאר איז פאל פון א קינדיגונג און נישט אין פאל פון א פרייוויליג פערלאזען דעם פאסטען.

מעלדונגען

אכטונג, רעליגיעזע יוגענד!

מיר מאכען בעקאנט, אז מארגען דינסטאג פ' פקודי דעם 8 טען ד. ח. 8.30 אווענד פינקטליך ווערט געעפענט א שעורי ערב ביי צעירי אגודת ישראל" אין לאדז אין צענטרום שטאט פיעטרקאווער 64 (דורכגאנג שענקעוויטשא 9) מיט א ברייטען פראגראם פון רעליגיעזע למודים, אונטער דער ליטונג פון א בעוואוסטען פעדאגאג און בעל מסביר. איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין דער ביורא פון דער ארגאניזאציע ווארשאווסקא 11, אין די ביורא שעה'ן.

רעליגיעזע יוגענד! נוצט אויס די געלעגענהייט און פערשרייבט אייך מאסענווייז!

הכחשה

דאס פרעזידיום פון אויבער-ראט פון די יודישע האנדווערקער אין לאדז מעלדעט דערמיט, אז ער האט קיין שום שייכות נישט צום קאמוניקאט אונטערן קעפל „צו אלע לאדזער האנדווערקער-צעכן" וועגען דער ערעפענונג פון נייעם יובילערן-צעך, וועלכע איז געדרוקט געווען אין דער היגער יוד. פרעסע לעצטען פרייטאג 4/3 מיט דער אונטערשריפט „פרעזידיום פון אויבער-ראט". דער קאמוניקאט איז איבערגעגעבען געווארען דורך א פערזאן, וואס האט מיט'ן אויבער-ראט קיין שום געמיינזאמעס נישט.

דאס פרעזידיום פון אויבער-ראט ב. קאושימיערסקי — וו. פרעזידענט פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער. ש. סענדאווסקי — פערוואלטונגס מיטגליד פון דער לאדזער האנדוו. קאמער, א. גלאטמאן — פרנס פון דער קהלה ל. אדערבערג — ראטמאן פון לאדזער האנדוו.-קאמער, מ. הערשקאוויטש—סטארשע פון טישלער-צעך.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א אינטעמער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף מילעם פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גענענג המל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארן מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשע פראפעסאר דאקטאר בראכורעהונג בעזאטיגען וניכער דעם שטערסטן און געפעהר-ליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס דתמנגען מיט הייל-גארטען און אפא-ראטן פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גמענע פיס און הענט, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבע-דינגט נויטיג, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן טערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט דעם ה' ד"ר י. ראפאפארט וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, פאר אויסקורירען מיך פון א שווערער ברוך-קראנקהייט, וואס האט געדראהט מיט'ן טויט. היינט א דאנק דעם פערלענגטען באנדאזש און מיתוגמער ערבים פון ה' ד"ר. י. ראפאפארט איז דער ברוך אויסקורירט געווארען. מיט אמן ווארט, דער ספעציאליסט האט איינפאך אין דעם פאל בעוויזען נסים.

אהרן מיכאלאוויטש, בלאשקי, גורני רינעק 25.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען — אין אנדולאציע — ביי קערש. סקווערא 15 לינקע אפיצינע. 1-טער שטאק.

יעדער איינציגער

האט זיך אי-בערציינגט, אז פאר מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

רענטגען

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען

11 בזשעזשינער 11

טעלעפאן 137-63

ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען וואלינסקי, זאלצוואסער, לובימש. סלאבאדסקי, קערשנער, שיפמאן, שמירגעלד. שמערלאוויקי

ווי אויך וויזיטען אין שטאט.

עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט צאהן-ארצט לאזשינסקא-סטאראפאלסקא

א בעראטונג ביים אויגען-דאקטאר נאר 3 זל.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם:

1) דאס מיטרייסענדע רייסטערווערק דאס קלאנג-געזאנג א. נ.:

ווען די ליבע ערוואכט

אין דער הויפט ראלע **BEBE DANIELS**

רייכע אויסשטאטונג! הערליך שפילען! רייצענדער טעמפעראמענט!

2) גרויסער פוילישער קלאנג-בילד א. נ.:

די שטים פון הארץ

אין די הויפט-ראלען:

Romanówna i A. Żabczyński

דער זאל איז גוט בעהייצט.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

די ביליגסטע קוועלע

פון ניקעל- און אייזען-בעטען

קינדער-בעטלעך

קינדער-וועגעלעך

פעלד-בעטען

מאטראצען / קאזעטקעס / טאפטשאנעס / קינדער-שליטענס

אין דער ניי-ערעפענטע פירמע

Krajowa Centrala Łóżek

לאדז, פיעטריקאווער 66, אין הויף.

די בעסטע קוואליטעט! פינקטליכע און רעיעלע אויספיהרונג!

בעמ.: דאס אנקוקען פערפליכטעט נישט צום קויפען.

ENGLISH

פאראנפענגער און פארט-געשריטענע. קאנווערסא-ציע, ליטעראטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפפרעסען אין אדמיניסטר. פאר „Mir".

אכטונג, צייטונגס-פערקויפער!

מיר מאכען בעקאנט, אז היינט, מאנטאג, דעם 7. מערץ, פינקטליך 7 אוונט קימט פאר

א פערזאמלונג

פון אלע צייטונגס-פערקויפער אין קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא (שרעדניא) 15

1) וועגען אונזערע פראצענטער

2) און א בעריכט פון דער קאמיסיע.

מיר בעטען זעהר צו קומען פינקטליך, דען עס בעריהרט יעדען איינציגען.

מיט אכטונג די קאמיסיע.

בעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

פון מאגיסטער

נ. שאץ

פיעטריקאווער 37

פראנט, 2 שטאק.

אנאליזען פון קאל, אורין רייכען או"ז אנד.

מעסיגע פרייזען.

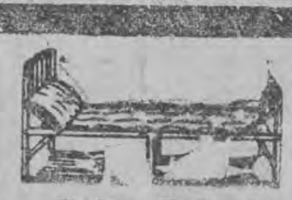

Palme-Patent

— — די — — בעוואוסטע פעלד-בעטן

„Palma-Patent"

וואס זענען באלאנגען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט

מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר

ווי אויך לעזשאקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך

מאטראצען געבעטעס, שאטקאווע, קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס

בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131-85

הורט — דעטייל

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

האנד-נייהערס און א רעק-נייהערין ווערען געזוכט. פיעטריקאווער 99, בליטענטייל. 1523

לאקאלען

א שטוב צו פערדינגען אויף א פראצאווניע פיעטריקאווער 10. צו ערפאהרען ביים צייטונגס-פערקויפער. 1525

א לעצט צימער מיט א בעזונדערן איינגאנג צו שלאפען פאר 2 יונגעלייט איז פון זאפארט אב-צוגעבען. פיעטריקאווער 88, וו. 47. 1524

א צימער פאר 1 אדער 2 קאוואלערען צו פערדינגען. גדאנסקא 24, וו. 9, פראנט. 1. שט.

א רעמיזע פון 20 מעטער די לענג, 13 מעטער ברייט איז מיטעל-פונקט פון שטאט. — צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג. 1384

פערשידענעס

כ'זוך צו קויפען א 8-ער סוויטער-מאשין די ברייט 70—60. עס איז אויך דא צו פערקויפען יילויש קעלערס א אבערלאק אויף 2 פעדים אין בעסטען צושטאנד. שרודמיעסקא 4, וואוינונג 15, ביי יאבלאנעק. 1514

ווארנונג! צו פלאטערירען, זילבערן אלערליי מעסער-געגענשטענדען, פלאטערירט שנעל, סאליד, ביליג. לינקאווסקי, פיעטריקאווער 120. 1460

צוליב אבריזע פערשידענע מעבעל און הויז-געשיר ביליג צו פערקויפען. וסכאדניא 66, וו. 23

עס איז נויטיג

א הערן-שניידער-געזעלען מאגאזין און א האנד-נייהער ווערט געזוכט אויף גלובנא 5, פראנט, 2. שטאק, ביי קליין. 1516

עס ווערט געזוכט פון זאפארט א מענש אין קויבער-געשעפט פיעטריקאווער 286. 1513

עס ווערט געזוכט א קריטע נייהערין און א קוואליפיצירטע וועש-נייהערין זגערזשער 21, ביי פוקס. 1515

איך זוך א מיידעל פון דער פראווינץ צו א קינד. זי קען זיך אויך גלייכצייטיג אויסלערנען א פאך. וסכאדניא 57, צוקער. 1518

א קוואליפיצירטע פערקויפערין אין דער שיך-בראנזשע קען בעקומען פון זאפארט א פאסטען אין א שיך-געשעפט. צו ערפאהרען אין אדמ. 1519

א האנד-נייהערין אדער צוויי קענען זיך מעלדען צו דאמען-מאגאזין קאמיענא 1, לינקע אפיצינע, 3. שטאק, גריימאן. 1530

נויטיג קוואליפיצירטע שטאפערינס צו אנ-אויסווערטערין. הענדעל, שרודמיעסקא 72, וו. 6

ס'ווערט געזוכט א נייער (רין) צו רעפארמען ווי אויך לערן מיידעל און א לערן-יונגעל צו טריקא. פאלודניאווא 6, וו. 21. 1528

א יונגעל לאנג געקליידעט ווערט געזוכט פון זאפארט. באוואמיעסקא 3, אין הויף. געוועלב 39

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון $2\,{}_1/^2$ – 4 און פון 7 – 8 אוונד

Dr. med. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינענע פראצאווניע פון זעלבסטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: חקלארטעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גארטעמען א. אז. וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויטאון געשלעכטס-קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאכמ. און פון 5 ביז 9 אוו"נד. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

דאמען בעזונדער ווארטע-זאל.

Dr. med.

REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אוונט זונטאג און יום-טובים פון 9 – 1 בייטאג.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טעז ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע וכערזשער 17 פון 10 — 11

Dr. med.

M. Goldblumowa

פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע

האט זיך איבערגעצויגען אויף פילסודסקי 69

(עק גארוטאוויטשא) טעל. 113-65

נעמט אן פון 3–5 נאכמיטאג.

Dr. med

M. Lerner

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

נעמט אן פון 3 – 5 נאכמ.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 6–9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6–9 זל. א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ „ 8 „

[illegible] דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.